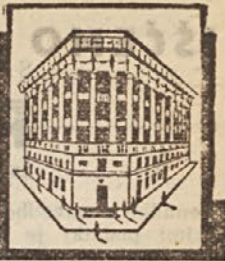

NAŠA MOČ

LIŠT ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanaestkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice Din 1.—, za vse ostale Din 16.—

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19, telefon 25-21 in 25-22.

LETNIK IV.

DECEMBER 1939

ŠTEV. 12

Etbin Boje:

Pomen narodne svobode in blagostanja

Danes se zavedamo, da v našem ljudstvu narodna zavest še ni tako živa, močna in negovana, kot bi to nujno moralo biti. A ne le v tistih odločilnih predelih, kjer danes posebno prisluškujemo utrupi narodne zavesti in tipamo za narodno odpornostjo, ki je v teh časih nujna, tudi sicer je med nami narodna zavest še slabo ukoreninjena rožica, ki bi ji bilo treba dati več hraniva, prilivati skrbneje in jo z vso pozornostjo negovati kot naše lastno osebno zdravje. Vsi se ob iskanju vzrokov za takšno stanje spovračamo k menju, da je naš človek kljub vsemu ostal vse preveč še na tisti prvotni stopnji, ko so človeku snovne vrednote in koristi čez vse, ker so otipljive in prinašajo čutno ugodje, in zato kakšna bolj odmaknjena vrednota — kakor je narodnost — takemu primitivnemu pojmovanju življenja ne more kar tako blizu, kaj še, da bi se postavila v ospredje in postala vodilna. Zlasti zadnji čas je s svojo znano materialistično miselnostjo, ki se je po svetovni vojni pospešeno razširila med ljudskimi plastmi, posebno nižjimi, sproletariziranimi, tako stanje z vsemi negovimi pritisklinami in okvarami še poslabšal. Vendar se pa mi Slovenci v tem oziru ne nahajamo na kakem najslabšem mestu brez upanja na zboljšanje zadevnega stanja, marveč moramo priznati, da je vse dosedanje prvo svetno in izobraževalno delo, zlasti pa še versko in vzgojno delo mnogo storilo, da moremo na splošno to stanje v doglednem času uspešno izboljšati na nastavkih, ki so podani. Treba bi bilo le v tej smeri predvsem delati v potrebni povezanosti in načrtnosti.

Res je namreč, da je bila v našem narodu, kakor pri vseh narodih, narodna zavest vselej tam in takrat res živa, močna in v ospredju, tako da je iz nje potekalo vse ostalo narodno življenje, kjer in kadar je bil narod v odvisnosti ali vsaj v kruti borbi za svoj obstoj. Tako vemo vsi, da je bila pri nas narodna zavest krepka pred 100 leti, ko smo se morali ob Slomšku in naših možeh na taborih boriti za slednjo drobtinico naših narodnih svoboščin. Slomšek je res mogel izdajati le »Drobtinice«, saj vemo, kako dolgo mu niso dovolili ustanoviti Družbo sv. Mohorja. To je tista življenjska zakonitost, da se prav zavemo nečesa šele tedaj, ko dotično dragocenost izgubimo. Prej doživljamo tisto vrednoto nekako preblizu in nezavedno, ko pa pride nesreča, da postane skrajno ogrožena, tedaj se je šele zavemo, tedaj vemo, kaj nam je pomenjala. To je prav tako, kakor otroci ne vedo prav, kaj vse jim je mati ali oče, dokler ju ne izgube, ali kot človek ne zna prej prav ceniti svojega zdravja, dokler se ne znajde v oskrbi zdravnika, v bolnišnici, dokler ne začuti bolečine. Tako ima bolelost, izguba nečesa nam dragega, trpljenje sploh za človeka in njegovo življenjsko zavest ogromno prerojevalno, spoznavno vrednost in moč, ki postaja kar tragična v tem notranjem preobratu za človeka. Le priznajmo, da smo kakor tisti pijanec, ki se spreobrne, ko se v jarek zvrne, kar se tiče naše narodne zavesti in našega narodno obrambnega dela! Mi živimo in delamo vsak dan, kot bi teh vprašanj sploh ne bilo, se uspravamo ob navadnih dnevnih uspehih in ugodjih, ne da bi kaj globlje in resneje premislili, v kakšnem položaju smo in ali smo dovolj narodno utrjeni in zavedni, da bomo zdržali, ko bo prišla ura preizkušnje. Kot mali narod bi se lahko zavedno malo bolj zavedeli in organizirali, posebej pa še v takem zemljepisnem položaju, saj so se

v tem času že skorajda bolj v narodno-obrambnem pogledu osvestili večji narodi, kakor Angleži, Francozi in celo Američani tam za veliko lužo.

Ce se hočemo narodno utrditi in okrepiti, moramo predvsem povečati svojo narodno zavest in se pripraviti o velikem pomenu narodne svobode in narodnega blagostanja za naše življenje. Iz te zavesti in iz tega prepričanja bomo šele znali poiskati prava sredstva in ubrati prave poti za našo narodno obrambo. Nosilec te zavesti in prepričanja o nenadomestljivosti narodne svobode in narodnega blagostanja pa mora danes postati vsak posamezen ud našega narodnega občestva, pa najsi pripada b kateremukoli stanu.

Da bomo vrednoto narodne svobode in narodnega blagostanja prav začutili, je treba, da se samo malo vmislimo v dobo pred letom svobode. Če bi Slovenci nikdar ne bili odvisni od drugodcev in tujih oblastnikov, bi bilo to seveda težje. Tako pa nam je treba samo odpreti liste polpretekle naše zgodovine in jih listati nazaj vse do predtisoočletne naše narodne svobode, do takrat torej, ko smo si na Gosposvetskem polju še svobodno v slovenskem jeziku volili svoje vojvode, pa bomo ob majhnem premisleku vseh mnogih in težkih borb naših prednikov za ohranitev življenja in za tisto trohico kulture, ki jo terjajo narava in duša sama, kmalu spoznali vso vrednost svobode. Brez narodne svobode bi bili kakor brezpravna, suženjska, hlapčevska raja, v narodni svobodi pa smo enakopravni, samostojni gospodarji. V svobodni narodni državi lahko v svojem materinem jeziku vsak čas zahtevamo svoje pravice in z uspehom iščemo zadoščanja in plačila. Samo v narodni, svobodni državi je naše zasebno življenje in imetje vsestransko zaščiten in varno, celo pospeševano in negovano, ker je od našega posameznikega življenjskega blagostanja zavisno tudi blagostanje narodne države same, od njene svobode naša osebna svoboda. Kakor ni človek nikjer drugje tako upoštevan, nikjer tako spoštovan in ljubljene, nikjer tako zavarovan kakor v lastni družini pod varstvom rodne matere in očeta, tako je človek po svoji duhovni rasti vključen v občestvo svojega naroda in svoje narodne svobodne države in le v tej svoji domovini ravnopraven člen narodne skupnosti. Povsod drugje je vrinjenec, brezpravni tujec, gost, sirota, siromak, kot ponižani Lazar pod bogato mizo svojega gospodarja, loveč skromne drobtinice...

Mi Slovenci smo menda res malo naivni ljudje, ker živimo v tako lepi pokrajini iz dneva v dan svoje vsakdanje življenje, malomarni za vso to lepoto, ki nam jo odkrivajo tujci, ne čuteč svoje življenjske blagostanje, ki ga prihaja v čezdalje večji meri izkoriščati tujec. Morali bi doživeti neprijetno spremembo in biti nekaj časa kje drugje kot gostje, odvisni od drugih, tujci med tujci, potem bi šele začutili, kolike vrednosti je ta naša svobodna zemlja in ponosen naš slovenski dom, poln blagostanja, ki ga more nuditi samo svobodna in miroljubna država, ki ima tako ugodno lego in hrani v sebi še toliko naravnega bogastva, skritih zakladov, možnosti dela in napredka kakor naša Jugoslavija. Potem bi se pač tudi zavedali, kolike vrednosti je za nas vse svobodno narodno ozračje, ki ga dihamo ob naši materini govoricici vse od prvih let detinstva pa preko šolskih let do zrele dobe našega življenja, ko se tako ali drugače kulturno udejstvujemo, narodno kulturo soustvarjamo, jo hranimo in branimo kot

Vsem svojim zavarovancem in sodelavcem želi vesele BOŽIČNE PRAZNIKE!

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani

Vsem našim čitateljem in prijateljem naj bodo blagoslovljeni prazniki Kristusovega rojstva

Uredništvo in uprava
»Naše moči«

Neverna rana. Mestna gospa nujno kliče zdravnika na dom. Ko zdravnik pride, mu gospa med obupnim stokanjem pokaže malo ranico na prstu. Zdravnik napiše recept in pravi: »Pošljite služkinjo takoj v lekarno po zdravila! Naročite ji, naj hiti!« — Gospa: »Za božjo voljo, ali je tako nevarno?« — Zdravnik: »Seveda je nevarno. Če služkinja ne prinese zdravila takoj, se lahko rana že prej zaceli.«

Po smrti je itak vseeno. Zdravnik: »Prijatelj Tone, nujno ti svetujem, da pustiš pijačo. Vsak kozarec vina je žebelj več v tvojo krsto.« Tone: »Prava reč! Po smrti mi je pač vseeno, koliko žebeljev bo zabitih v krsto.«

Preklie. V neki gostilni so imeli hlapca, ki je bil zelo sirov. Neki gost pripomni nekoč: »Ta človek je sirov kot naš župan.« Za to besedo je izvedel župan in zahteval od gosta, da trditev preklie. Gost jo je preklial takole: »Ta hlapec ni tako sirov kot naš župan.«

Moderna družina. Gospod Klofutar: »Kaj pa ste pri vas danes počeli?« — Gospod Majhnič: »Hm, žena je končala novo dramo, sin je uglasbil.« — Krst pri Savicic, hčerka je dobila mesto pevke v Narodnem gledališču, jaz sem pa skuhal kosilo.«

Ne govori, česar ne razumeš! Žena: »Ne razumem, kako moreš posedati toliko časa v gostilni?« — Mož: »Zato pa ne govori o stvarih, ki jih ne razumeš!«

Otroški jezik. Karlček je dobil od strica za god orglice. Ko pride stric spet na obisk, se mu Karlček spodobno zahvali za darilo. Stric: »Kaj bi se za tako malenkost toliko zahvaljeval!« — Karlček: »Tudi jaz tako mislim, pa je mamica na vsak način hotela, da se ti moram zahvaliti.«

Skopuh in berači. Vertnik: »Kako napravite vi to, da nikdar noben berač nič od vas ne dobi?« — Skopuh: »Kaj lahko. Vedno izvlečem iz žepa stotak in pravim: »Ali mi moreš menjati?« Če berač pravi, da ne, rečem jaz: »Škoda, prav rad bi ti kaj podaril, a žal nimam drobiža.« Če pa mi hoče berač stotak menjati, ga nahrulim: »Torej tako? Stotake menjuješ, pa berači! Sramuj se!« In tako se lepo odkrižam vsakega.«

IŠČEMO SPOSOBNE IN POŠTENE POTNIKE za zavarovanje KARITAS za Dolensko.

Ponudbe z navedbo referenc in z vsemi življenjskimi podatki je treba poslati na: Vzajemna zavarovalnica, oddelek KARITAS, Ljubljana.

Našim družinam — radio!

Pred meseci so imeli v Franciji posebno anketo, namenjeno francoskim družinam. Pri tej anketi so mnogi odlični Francozi poudarjali pomen radia za družino, njegovo vlogo pri vzgoji in izobrazbi otrok v družini in vsestranski vpliv na družino, na družinsko skupnost itd.

Življenje v družini je v nekem smislu podobno življenju v državi. Družina mora imeti sredstva ne le za telesno, temveč tudi za duševno prehrano, za pouk, za zabavo, za vzgojo, za navzoče itd. Življenje v družini je tudi podvrženo vsem vplivom in tokovom sodobnega javnega življenja. Eden izmed najbolj vplivnih sodobnih činiteljev na družino je radio. Radio je danes brez dvoma ena izmed vezi, ki družino združuje, te vezi utrjuje in večkrat je radio edini, ki rešuje družinsko skupnost.

Vlogo radia v družini so nekatere države kmalu spoznale. Zato so namenile v radijskih sporedih tedensko po več ur samo družini. Tako imenovane »družinske ure« moremo dobiti danes v večini sporedov evropskih radijskih postaj. Zavedajo se velikega pomena radia za družino so ponekod — zlasti v severnih državah — države veliko žrtvovala za nabavo radijskih aparatov revnejšim družinam. Pri nas smo v tem oziru med zadnjimi, čeprav naša postaja nudi toliko sporedov, namenjenih družinski skupnosti.

Radio je skupni prijatelj vseh članov družine, vsi člani radio cenijo, zavedajo se, da jim prinaša vselej dovolj novega. Vsak dan nemoteno poslušajo lepo glasbo, predavanja, jezikovne tečaje itd. Zimski čas zbira družino ob radiu, kjer se zabava in v njem najde v resnici dovolj vsakovrstnega razvedrila.

Ko so pred leti imeli na Danskem anketo o pomenu radia za družino, je bilo nad 80% odgovorov, ki so priznali, da je radio prinesel v družino poživitvev družinskega življenja, utrdil je družinske vezi, priklenil marsikoga na dom ob večernih urah, ko bi šel sicer drugam iskati razvedrila. Radio je marsikje odpravil družinske spore, prinesel v družine veselje in zadovoljnost.

V Nemčiji so imeli pred več leti — kmalu po prvih letih radiofonije — anketo: radio in alkoholizem. Na to anketo so dobili nenavadno veliko odgovorov, ki so pričali, da je radio marsikoga odvrgnil od pijače. Namesto da bi posedal po gostilnah in pijančeval ter zapravil denar, se je marsikdo navadil na radio, ob večerih posedal ob njem in se tako odvadil pijančevanja.

Radio zelo vpliva na otroka. Nihče ni tako podvržen vplivom in prvim vtisom kot otrok. Ob radiu dobi otrok marsikaj. Danes skoro ni postaja, ki ne bi imela v svojih tedenskih sporedih posebnih ur, namenjenih otrokom in mladini. V tem oziru igra radio izredno pomembno vzgojno vlogo.

Mlademu človeku nudi radio veliko glasbene vzgoje in najboljše priljubljenosti, da si ob radiu razširi glasbeno izobrazbo. Za vse člane družine in za vsakega posebej: za mater, očeta, majhne in odrasle otroke ima radio dovolj zabavnega in poučnega. V tem je velika vrednost radia, v tem je njegov pomen in njegova vloga je danes v marsičem nenadomestljiva.

Nobena slovenska družina bi danes ne smela biti brez radijskega aparata. V resnici pa je le majhen odstotek naših družin, ki imajo to srečo, da imajo radio. Velik del naših družin je reven in je zanje radio predrag. Zato bo treba resno razmišljati o tem, kako oskrbeti našim družinam radio, in ne le razmišljati, tudi resno pričeti z delom, ker s tem koristimo tudi narodu in državi.

»Dečko, kako se piše tvoj oče?« — »Atak« — »Dobro, a kakšen je njegov priimek, kako mu reče mama?« — »Bedak!«

svoj največji zaklad, v njej živimo, snujemo in obstajamo iz roda v rod, iz pokoljenja v pokoljenje. Tako naivno zadržanje pa je lahko nevarno. Danes bi se moral slednji naš človek predramiti v tej svoji narodni otopelosti in se živo zavedeti globokega pomena, ki ga ima zanj vprav narodna svoboda in narodno blagostanje.

Mi bi v svojem majhnem narodu, ki nikakor ni brez vsake narodne osveščenosti, še mnogo laže in z večjim uspehom prerodili mišljenje slednjega našega človeka v veliki resnici, ki jo je tako lepo in odločno poudaril že naš Prešeren v verz: »Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi,« in pa v oni veliki veri istega pesnika, ki mora biti vanjo usmerjeno vse naše narodno kulturno poslanstvo: »Največ sveta otrokom sliši Slavec, kar bi morali zlasti danes naglašati, ko se nekateri napihovanci nadejajo, da se nahajamo Slovani danes že v razsulu. Mi tem gospodom, ki nas ponovno imenujejo zaradi naše mladosti sanjave in nezrele pubertetnike, najbolje odgovorimo, če se čim prej vsi kot eden zavemo do dna svoje duše vse nenadomestljivosti in prvotne nujnosti narodne svobode ter velikega pomena narodnega blagostanja.

Jože Premrov, Ljubljana

Izseljenska nedelja

Vsakoletna izseljenska nedelja — letos jo bomo praznovali 3. decembra — je pomemben verski in narodni praznik za našo kri, ki jo zdaj neusmiljeno pije tujina.

Nad pol milijona naših rodnih bratov in sester bije danes težak boj za verski in narodni obstoj. Kdor ne pozna izseljenskega življenja in kvarnih vplivov tujine, ta bo težko razumel, kaj vsebuje beseda izseljenec. Naš narod kot celota izseljensko vprašanje še vse premalo razume in upošteva. Nič ne pomagajo lepe besede, ki se pojavijo kot zvezdni utrinki v našem časopisju; treba je dejanj, zanimanja, ljubezni in žrtve. Vsaka kapljica slovenske krvi nam mora biti dragocena in sveta, pa naj bo razlita po Korotanu, v Primorju ali pa tam daleč za morjem.

Izseljenska nedelja je namenjena v prvi vrsti zato, da se ob tem prazniku duhovno združimo vsi, ki smo doma, z brati in sestrami izven državnih meja. Naše molitve, misli in dela in žrtve jih morajo spremljati pri njihovem težkem boju za verski in narodni obstoj.

O, koliko src bo na izseljensko nedeljo poromalo domov pod rodni krov, v domačo cerkev; njihove misli bodo obhodile vsa pota, vse stezice in obiskali domače, prijatelje in

Bodočnost je mladine in to še predvsem vprav slovanske mladine, ki se mora danes vsa zavdati, da zanjo ni življenja razen v lastnem, svobodnem narodu.

Naj bi se zavedel naš človek, da ni na vsem svetu zanj sreče in blagostanja razen v svobodi, pa naj bo to kmet, ki v glavnem naš narod predstavlja, ali delavec ali izobraženec. Zatrli pa naj bi v sebi tisto kvarno zgolj sebično materialistično stališče, ki ga podpirajo sodobne svetozorne zmote in ki postane lahko pogubno za narod in državo. Saj se mora človek ozirati predvsem tudi na duhovne vrednote naroda, ki od njih zavise tudi naše materialne vrednote, če jih gledamo širje in globlje. Naš človek mora biti že toliko narodno zaveden, da se ne bo dal ujeti v goljufive vabe sovražnika, pa naj bi bile pasti še tako premeteno nastavljene.

Vsi moramo vedeti: Konec narodne svobode bi pomenil dejansko hiranje telesnih in duševnih moči naroda, kakor vseh njegovih udov, umiranje njegovih gospodarskih, kulturnih in verskih vrednot. O tem bi nas znali prepričati Slovenci izven domovine. Zato: narodna svoboda in narodno blagostanje bodi naša prva skrb!

znance — njihove misli pa bodo obiskale tudi ves naš narod in ga prosile, naj ima zanje več skrbi in ljubezni.

Zavedati se moramo, da so naši rojaki v tujini nositelji našega imena in kulture med tujimi, mogočnimi narodi. Ime Slovenija in Jugoslavija je danes bolj kot kdajkoli prej poznano in upoštevano v tujini. Našo besedo, pesem in pridne roke občuduje danes ves svet. V veliki meri je zasluga naših ljudi v tujini, če prihajajo občudovat lepoto naše zemlje najrazličnejši narodi sveta.

Naši rojaki v tujini morajo vedeti in občutiti, da smo z njimi eno narodno in državno telo, zato naj za izseljenski praznik romajo k rojakom kot poplava naša pisma, molitve, misli in žrtve. Ne sme biti našega izseljenca, ki bi ne bil deležen tople slovenske besede in pozdravov z domače zemlje.

Duhovne vezi med nami in izseljenci naj se močno poživijo in za stalno utrdijo. Če bomo storili to, bomo zajeli in priklenili nase vso našo kri po širnem svetu, in ostala nam bo zvesta; priskočila nam bo na pomoč, če bi bil kdaj naš narod v nevarnosti.

Molimo in delajmo vedno, zlasti pa na letošnjo izseljensko nedeljo za »brate, ki jih ni tukaj!«

Imenitna dediščina in še imenitnejši dedič. Prvi: »Ti, ali je stari Repnik veliko zapustil svojemu sinu?« — Drugi: »Kaj šel Same dolgove!« — Prvi: »In kako je kaj sedaj z mladim Repnikom?« — Drugi: »Imenitno, svojo dediščino je že potrojil.«

Na plesu. Dama hoče zafrkniti nekega gospoda zaradi njegovega klečeplastva in mu reče: »Vidim, da vi moški tudi nimate dosti več hrbtenice kot me ženske.« — Gospod: »Že mogoče! A vsaj ne razkazujemo je ne,« pri čemer so mu oči padle na preveč izrezano damino obleko.

Nekaj cen naših prvovrstnih radijskih aparatov:

Troelektronski DKE	din 750-	Troelektronski Telefonken T 913 . .	din 2290-
Troelektronski VE 301	1200-	Štirielektronski super Telefonken 49 W .	2500-
Štirielektronski Radiovox	1500-	Štirielektronski super Orion 044 . . .	2750-
		Štirielektronski super Telefonken 965 . .	3175-

Rabljene pa popravljene aparate dobite pri nas že od din 300- naprej
ZAHTEVAJTE CENIK!

Kadar se boste odločili za nakup radijskega aparata, se obrnite na našo domačo slovensko tvrdko

»RADIO« DRUŽBA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA C. 7
Z. O. Z.

Naše nagradno tekmovanje

Prvo žrebanje po načrtu našega nagradnega tekmovanja se je vršilo v ponedeljek, 6. novembra pred komisijo, ki ji je predsedoval predsednik Vzajemne zavarovalnice č. g. stolni kanonik Ivan Sušnik. Komisiji je bilo predloženih nič manj kot 4200 nagradnih kuponov. Takega števila nihče ni pričakoval. To število je najboljši znak, da je nagradno tekmovanje zbudilo vesplošno zanimanje med našimi zavarovanci.

Iz ogromnega kupa nagradnih kuponov je nato gdč. Vera izvlekla 40 kuponov. Komisija je takoj ugotovila, če so zavarovanci k izžrebanim kuponom res tudi izpolnili vse pogoje. In je dognala, da nekateri razpisa tega tekmovanja niso dobro razumeli. Navajamo nekaj takih »grešnikov«, da bi se v prihodnje tekmovalci lahko izognili napakam:

1. Z. F. iz Galjevice je napisala na kupon svoje ime in bivališče, ne pa tudi številke police in dneva plačila. Poudarjamo: Kupon je treba točno izpolniti na prednji in zadnji strani!

2. M. M. iz Rove je poslala kupon, ki je drugače pravilno izpolnjen, a navedla je številko svoje življenjske police. To tekmovanje pa velja samo za zavarovance iz elementarne oddelka, t. j. one, ki so zavarovani zoper požar, zoper nezgode, za jamstvo, zoper razbitje zvonov, proti vlomski tatvini, zoper razbitje stekla in ki imajo zavarovane avtomobile.

3. B. L. iz Begunj je navedel, da je plačal premijo 10. avgusta t. l. Ugotovili smo, da premije sploh ni plačal. Pa čeprav bi jo bil omenjenega dne plačal, ni mogel priti v poštev za dobitke, ker razpis upošteva le plačila, ki se izvršijo v času od 1. sept. 1939 do 31. avgusta 1940.

4. A. K. iz Negovskega vrha je plačal premijo 17. marca 1939. Tudi ta sedaj še ne more tekmovati. Nagradni kupon bo lahko poslal v marcu 1940, ko bo plačal premijo za leto 1940.

5. R. T. iz Češnice je napisala, da je plačala v juliju v plačilo zapadlo premijo 3. novembra 1939. Komisija je ugotovila, da premije ni plačala.

6. M. M. iz Podgorja je poslala nagradni kupon neposredno zavodu, namesto da bi ga izročila svojemu krajevemu zastopniku. Pa to bi še ne bilo nič hudega. Hujše je, da na kuvertu ni prilepila znamke, zaradi česar smo morali plačati kar 3 din kazni. Tudi ta ni mogla biti izžrebana.

Ko so bili tako izloženi oni, ki niso izpolnili pogojev, ter izžrebani novi namesto teh, je komisija ugotovila, da prejmejo dobitke:

Vidnar Feliks, delavec, Črneče 22, pošta Meža;

Avsec Andrej, delavec, Podcerkev 39, p. Stari trg pri Ložu;

Jankovič Jože, kmetovalec, Krška vas 101 in p.;

Elbl Jožef, kmet, Osek 72, p. Sv. Trojica v Slov. goricah;

Gojznic Franc, posestnik, Gotovlje 55, p. Zalec;

Dolšak Ivana, delavka, Dorfarje 9, pošta Škofja Loka;

Potisek Franc, rudar, Brnica 24, p. Dol pri Hrastniku;

Plohl Štefan, ban. cestar, Bukovci 87, p. Markovci pri Ptuj;

Možek Josip, delavec, Ljubljana, Ilovski štraton 4;

Tominc Simon, posestnik, Ljubljana, Galjevec 78;

Prepeluh Anton, posestnik, Dobrunje 9 pri Ljubljani;

Petrič Anton, posestnik, Selšček 28, p. Begunje pri Cerknici;

Matjašič Janez, posestnik, Borovci 19, p. Moškancji;

Požek Peter, kmetovalec, Griblje, pošta Gradac v Beli Krajini;

Kropar Franc, posestnik, Zg. Brnik 20, p. Cerklje na Gorenjskem;

Papler Anton, kmet, Begunje 86 pri Lescah;

Krašovec Janez, delavec, Kozaršče 12, p. Stari trg pri Ložu;

Polenik Alojzij, kmet, Brezen 55, pošta Vitanje;

Janc Joža, posestnik, Hlebce 19, p. Lesce;

Pahole Jože, posestnik, Breg 24, pošta Stara cerkev pri Kočevju;

Lah Jožef, krojač, Sodinci 26, p. Velika Nedelja;

Marin Rajmund, krojač, Mirna 32 in p.; dr. Ahačič Kozma, tovarnar, Tržič;

Železnik Adolf in Frančiška, kmeta, Zabukovca 73, p. Griže pri Celju;

Fonda Josip, posestnik, Trnava 28, pošta Gomilsko;

Pirc Martin, zidar, Zagreb, Trnjanska 64;

Halužan Ivan, posestnik, Dol 18, pošta Šmarje pri Jelšah;

Plaznik Janez, posestnik, Sv. Marko 33, p. Hrastnik;

Zalar Matija, posestnik, Rakek 107 in p.; Rep Marija, posestnica, Vrhnika, Ob potoku 17;

Weisseisen Jože, lesni trg., Zg. Bela 5, p. Predvor;

Eferl Antonija, posestnica, Sp. Hoče 120, p. Hoče;

Vidmar Frančiška, delavka, Gaberje 21, p. Dobrova pri Ljubljani;

Habič Jože, vratar, Zg. Kašelj 77, pošta D. M. v Polju;

Irgolič Fric, posestnik, Sodinski vrh 2, p. Velika Nedelja;

Fister Janez, kmet, Bistrica 12, p. Podbrezje;

Košmrlj Anton, posestnik, Retje 108, p. Loški potok;

Kreiner Janko, hišni posestnik, Maribor, Crtomirova 6;

Lenarčič Marija, delavka, Blatna Brezovica 31, p. Vrhnika;

Kejžar Ana, posestnica, Spod. Sorica 6, p. Sorica.

Kakšen dobitke kdo dobi, o tem bo odločil žreb po končanem tekmovalnem letu, t. j. v septembru ali oktobru 1940. Morda je med temi prvimi že tisti, ki bo zadel glavni dobitke.

Kaj nas uči dosedanje tekmovanje? To, da smo z njim smisel za zavarovanje silno poživili. Ne morda Vzajemna zavarovalnica, temveč vse zavarovalstvo predvsem pa zavarovalniška misel bo s tem tekmovanjem pridobila.

Karitas Inkasanti prosijo . . .

Že večkrat smo prosili plačnike KARI-TAS zavarovanj, da naj bodo obzirni do KARI-TAS inkasantov, ki hodijo k njim kasirat mesečne prispevke. Kljub temu še vedno mnogi ne morejo razumeti, da inkasant nima toliko časa na razpolago, da bi k nekaterim hodil po dva-, tri- ali celo štirikrat in morda še večkrat. To niti ni njegova dolžnost in za to ni plačan. Vsa ta pota so nepotrebna. Po- leg tega stanuje dosti plačnikov po 1 uro in še dalj od njegovega kraja. Samemu inkasantu je nerodno, ker mora tolikokrat nad- legovati plačnika in ga opozarjati na plačilo.

Taki plačniki naj pomislijo, da je inkas- ant postavljen zato, da jim olajša plačeva- nje mesečnih prispevkov. Plačniku ni treba pisati položnice, nositi denarja na pošto in ne plačevati nakazilne takse. Prihrani si tudi pot. V zahvalo pa mora inkasant dostikrat napraviti dolgo pot zastoj, preden mu plač- nik pripravi denar in plača mesečni pri- spevek. Vsak izmed plačnikov, ki na ta način ovira delo inkasantu, naj se vsaj samo za trenutek vživi v njegov položaj. Prišel bo do prepričanja, da njegovo ravnanje ni pra- vilno niti lepo.

Poudarjamo, da so mesečni prispevki po pravih plačljivi vsak mesec za naprej in to prvega v mesecu. Ker pa inkasant ne more vseh obiskati prvega, pride k nekaterim poz- nejše. Če kdo ravno ne more plačati na ta dan, se pa lahko dogovori z inkasantom za dan, v katerem naj redno hodi po prispevek. Tega določenega dne naj se plačniki drže, da inkasant ne bo zastoj hodil.

Inkasant je dolžan zbrati denar in obra- čun čimprej poslati zavodu. Zato ga ne mu- čite s tem, da mu določite dan, katerega naj pride kasirat, mogoče po 15. v mesecu ali celo še pozneje. Sam inkasant bi rad zadostil predpisu, mora pa zaradi neuvidevnega plač- nika čakati in se zaradi tega zavodu opravi- čevati.

Pričakujemo, da bodo prav vsi plačniki KARI-TAS upoštevali to upravičeno prošnjo naših inkasantov.

Javna zahvala in priznanje

Podpisana Korošec Alojz in Helena iz Sveče, občina Majšperk, izrekava Vzajemni zava- rovalnici odkritosrčno zahvalo za tako pravično ocenitev škode, ki nama je nastala 9. julija 1939 na pogorelem kozolu, ter za točno izplačilo od- škodnine. Znova sva se prepričala, da je Vza- jemna zavarovalnica res varno in najprimernejše zatočišče za slovenske gospodarje.

Sveča, dne 20. avgusta 1939.

Alojz in Helena Korošec, l. r.

Poslednja želja. Jetniški paznik obišče jetni- ka, ki je obsojen na smrt, ter mu reče: »Rad bi vedel za tvojo zadnjo željo. Izpolnili ti jo bo- mo.« — Jetnik: »Zrelih rdečih jagod bi se rad še enkrat v življenju najedel.« — Paznik: »Ampak pomisli, sedaj je vendar december!« — Jetnik: »Nič ne de. Prav rad počakam, da dozorijo.«

Tonček Paeka. Očka: »Tonček, že od včera j imaš črn madež na nosu.« Tonček: »Od črnila sem ga dobil.« — Očka: »Kaj se ne da izmiti?« — Tonček: »Se nisem poskusil.« — Ko drugi dan očka opazi, da Tonček madeža nima več, mu pra- vi: »Viš, kako si sedaj lep, ko nimaš več tiste pake na nosu. Si se umil, ne?« — Tonček: »Kaj šel Radotov pes me je oblizal.«

† Juan Černič — prvi zunanji sodelavec Vzajemne

Kdo v Sloveniji ni poznal tega hrusta po telesu, tega neutrudnega borca za veličino Vzajemne zavarovalnice, tega po sreči in duhu svetniško dobrega človeka? Neverno so zmajevali z glavami tisoči njegovih znancev po Sloveniji, ko so čitali v časopisju vest, da je Vladar življenja poklical gospoda Černiča k sebi. Saj ni mogoče, da ne bi

več videli tega moža kletati v vaški cerkvi, zapljenega v zbrano molitev! In potem je prišel v hišo, vedno nasmejan in vedno pripravljen, pomagati z dobrim svetom. Le včasih se je razhudil. Takrat namreč, če je videl zanikrno gospodarstvo, nepotrebno siromaštvo ali pa človeka nevedno življenje.

Od 1. decembra 1900 pa vse do trenutka, ko ga je bolezen položila v bolniško posteljo, je za Bogom veljala prva pokojnikova misel Vzajemni zavarovalnici. Neutrudno je romal od vasi do vasi, od hiše do hiše in pomagal gojiti sprva nežno drevesce Vzajemne, da se je moglo razviti v mogočno drevo, ki danes lahko kljubuje vsakemu viharju. Ko je pred skoraj 40 leti vzel v roke tiskovino Vzajemne zavarovalnice, je bilo zavarovalstvo na naših tleh v tujih rokah. Vzajemna pa je takrat predstavljala pravi narodni gospodarski program, program borbe za osamosvojitve. Zato njeni prvi sodelavci niso gledali toliko na zaslužek, kot na to, da bi poslanstvo Vzajemne med našim narodom ne bilo osramočeno. Današnji položaj našega zavoda je najboljši spričevalo za takratno delo. Prvi sodelavci našega zavoda so si za trajno postavili v našem gospodarstvu spomenik kot požrtvovalni in za narodne vzore navdušeni rodoljubi.

Plemenitost pokojnikovega duha se zlasti lepo zrcali v njegovem uspešnem sodelovanju pri raznih dobroteljskih organizacijah. Ko se je vrnil z zastopniškega romanja, se je podal na novo pot, med bedne in zapuščene. Z besedo je tolažil, z denarjem in blagom je pomagal, z očetovskimi nasveti je polagal temelje novim družinam.

Kako znan in priljubljen je bil gospod Černič, je pokazal mogočni pogreb v četrtek, dne 9. nov. Razumljivo je, da se ga je udeležilo vse uslužbenstvo Vzajemne zavarovalnice z nadzorništvom in ravnateljstvom na čelu.

Dobri Bog naj bogato poplača rajnemu gospodu Černiču vse, kar je kot zastopnik Vzajemne storil za svoj narod, pa tudi vse neštivilne tihe dobrote, ki jih je delil potrebnim! Mi vsi smo mu pa še posebej hvaležni za svedelje vztrajnega in vestnega dela.

Gospod, daj mu večni mir!

Samopomoči

Delovanje raznih samopomoči, ki so že povzročile milijonske škode, omogoča v prvi vrsti lahkovernost naših ljudi. Naš človek je v svojem bistvu dober in misli tako tudi o drugih. To je pravi razlog, da se pusti od brezvestnih ljudi speljati na led in da veruje stvari, ki niso samo neverjetne, temveč naravnost nemogoče. Le na ta način si moremo tolmačiti dejstvo, da oseba pri zdravi pameti podpiše ponudbo v prepričanju, da bo po enem letu proti sorazmerno nizkim mesečnim prispevkom prejela od samopomoči 10 tisoč dinarjev.

V zadnjem času je hodil po Štajerskem potnik samopomoči, ki je pregovoril družinskega očeta k pristopu s pretvezo, da bo proti plačilu okroglo 100 din mesečnih prispevkov prejel 10.000 din, čim konča njegova hčerka ljudsko šolo z odliko.

Še lepši je drugi primer. Kovaški mojster se je dal pregovoriti, da je zavaroval svojega vajenca, ki ima še 12 mesecev učne dobe, za znesek 10.000 din, ki bo izplačljiv, ko postane gospodarsko samostojen. Potnik mu je dal razumeti, da gospodarska samostojnost nastopi že s potekom učne dobe, odnosno ko postane pomočnik. Mojster je bil prepričan, da bo za malo vsoto prispevkov prejel kar celih 10.000 din, kar pa ni res, ker bo postal zavarovani učenec gospodarsko samostojen šele tedaj, ko bo samostojen obrtnik.

Da je delovanje raznih samopomoči za naš narod škodljivo, o tem ni mogoče dvomiti. Preteklost nam nudi najboljši dokaz. Vsem so še v spominu Vzajemna samopomoč v Ljubljani, Kmetijska eksportna zadruga, Edinost ter druge, ki so oškodovale najrevnejše plasti našega naroda za težke milijone. Na čast naši banski upravi moramo priznati, da je tem špekulativnim podjetjem odločno stopila na prste in omenjene samopomoči ukinila.

S tem pa delovanje špekulativnih samopomoči še ni prenehalo. Špekulanti so si izbrali za svoj sedež v prvi vrsti Zagreb, poleg tega pa tudi Split in Dubrovnik.

V Zagrebu je bila v obliki zadruge ustanovljena Socialna in gospodarska zadruga, ki si je izbrala Slovenijo za svoje delovno torišče. Iz zgoraj navedenih razlogov so tekli posli zelo dobro vse dotlej, dokler število onih, ki posmrtnine niso prejeli, ni postalo preveliko. Treba je bilo nove firme. Ustanovljena je bila nova zadruga »Humanitas«, pri kateri so voditelji isti kot pri Socialni in gospodarski zadrugi in tudi zastopniki se niso spremenili.

Samopomoči takega značaja so nastajale kot gobe po dežju, kar je dokaz, da taka podjetja nesejo. Nekateri funkcionarji in bivši uradniki Socialne in gospodarske zadruge so ustanovili novo samopomoč »Privrednik«, zadruga z omejenim jamstvom. Nje glasilo je v Zagrebu izhajajoči časopis »Hrvatski privrednik«.

Poleg teh je pa v Zagrebu še precej drugih samopomoči, ki so bile vse v obliki zadrug ustanovljene in ki v obilni meri delujejo v Sloveniji. Omeniti hočemo med temi: »Uzajamnost«, gospodarsko-podporna zadruga, »Uzajamna gospodarska zadruga«, »Jednota«, gospodarska zadruga, in še druge z enakimi blestečimi imeni. V Splitu je zadruga »Split-

eka samopomoč, ki je največ delovala v Sloveniji in ni zapustila najboljših spominov.

Z izdajo pravilnika o humanih ustanovah, ali kakor ga kratko imenujemo o samopomočih, je vlada odločno nastopila, da se napravi red in prepreči delovanje špekulativnih samopomoči.

Nastopili so pa proti takim samopomočim, ki zlorablajo zadržno obliko v svoje špekulativne svrhe, tudi možje-poštenjaki, ki hočejo zadržno idejo ohraniti neomadeževano. Njih prizadevanje je imelo uspeh. Označene samopomoči kot zadruge so bile izključene iz zadržne revizijske zveze na Hrvaškem. Z izključitvijo jim bo zakonito delo onemogočeno, kajti prepričani smo, da takih zadrug ne bo sprejela nobena druga revizijska zveza.

Vsakdo mora izključitev z veseljem pozdraviti. Če bodo oblasti storile svojo dolžnost in bodo ljudje nekoliko bolj pametni in previdni, bo vendar enkrat uničen plevel, ki se je v zadnjih letih tako obilno pojavil na našem narodnogospodarskem polju in ki je povzročil najrevnejšim ljudem v našem narodu že nepreračunljivo škodo.

Tovariša. Lipe: »Že teden dni sem suh. Kaj bi ti mislil, če bi sedaj le našel v suknjiču stotak?« — **Zane:** »Hm, mislil bi, da si gotovo oblekel tuj suknjič.«

Šolska modrost. Učitelj: »Tako, otroci, pojasni mi sem vam, da je zemlja okrogla. Poglejmo, če ste me razumeli. Retečnik, dobro pazi: Če bi ti začel na Kongresnem trgu kopati jamo, razumeš, in bi kopal vedno globlje in globlje, ker bi rad prišel na drugi strani iz zemeljske krogle — kam boš prišel?«

Retečnik: »V blaznico, gospod učitelj.«

Trije modrijani. Srečali so se trije modrijani in se vprašali, kateri izmed njih je tako moder, da si zna zaželeli največ. Prvi pravi: »Jaz bi imel rad tisoč ladij polnih šivank, vsaka šivanka naj bi imela svojega krojača, vsak krojač pa tisoč vreč cekinov.« — Drugi: »Jaz bi rad imel polno morje črnila. S črnilom bi pisal številke tako dolgo, da bi vse črnilo porabil. Potem bi pa rad imel toliko cekinov, kolikor kaže napisano število.« — Tretji: »Jaz bi pa rad, da bi vidva potem umrla in vse to zapustila meni.«

Denar metati skozi okno

Je nespametno. Vsak kmetovalec, kateri ima dve kravi v hlevu, a nima posnemalnika, tako imenovanega separatorja za posnemanje mleka, meče denar skozi okno, ker s posnemalnikom posneto mleko da 50% več maščobe, kakor če bi mleko posneli z žlico. Iz te smetane napravite čajno maslo, ki je za 25% dražje kakor navadno domače maslo. Na ta način se vam zvišajo zaslužek za 75%. Torej žlico stran in nabavite si posnemalnik! Na ta način dobite za svoj izdelek namesto 100 din 175 din. S posnemalnikom si lahko zagotovite postranski zaslužek s tem, da tudi drugim proti odškodnini posnemate mleko. Da je tako res, se lahko prepričate pri onih, ki so si že nabavili posnemalnik. Vsek vam ga bo gotovo toplo priporočil. Marsikateri zadolžen gospodar si je ravno z nabavo posnemalnika opomogel in poplačal dolgove ter stoji danes na trdnih nogah.

Tudi vam, cenj. čitateljem, prav toplo priporočam, da si čimprej nabavite posnemalnik, ker je to v vašo lastno korist.

Naročite posnemalnik (separatorje) pri meni, ker imam zastopstvo svetovno znane tvrdke. Posnemalnik vam nudim na 12 mesečne obroke ter se obvezem, da bom skozi 2 leti pri kupcu stalni odjemalec za surovo maslo. Maslo plačam po najvišji dnevni ceni.

Kdor se zanima za nakup posnemalnika, naj takoj piše po pojasnila na spodaj navedeni naslov.

Ravno tako lahko dobite pri meni na mesečne obroke razne poljedelske stroje kakor: slamoreznice reporeznice, brzoparilnike, šrotne mlince, kotle za kuhanje žganja, pluge, gnojilne črpalke, šivalne stroje i. t. d.

Toplo se priporoča vsem cenjenim interesentom

Otrin Josip

zastopnik vseh vrst poljedelskih strojev
R a k e k 18 (dravska banovina)

Zahvala

Podpisani Karel Mešiček, Rogaška Slatina, se prav iskreno zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici, oddelku »KARITAS«, za točno izplačilo posmrtnine po moji pok. svakinji Karlin Jožefi. To dobro in pošteno varovanje vsakomur najtopleje priporočam.

Rogaška Slatina, 8. novembra 1935.

Mešiček Karel, I. r.

Molčečnost. »Ali zna tvoja žena molčati?« — »O, pa še kako! Napravila je na primer že pred letom pri trgovcu dva jurja dolga, pa mi ni nikoli o tem ničesar povedala.«

Slaba sodba o politiki. »Kateri stvari se bo pa posvetil vaš sin, ko konča vseučilišče?« — »Politički.« — »Hm, škoda, pa je vendar drugače tako pameten dečko.«

Zdravstvena vzgoja

»Siba novo mašo pojem«, je slovenski pregovor, ki pa je dandanes že precej pozabljen in se gotovo zdi novodobnim vseboljznanecem zelo zastarel. Vsak pristni narodni pregovor vsebuje kleno zrno resnice, izluščeno iz dolgoletnih izkustev. Iz tega kratkega nazornega pregovora nam odseva dvojno spoznanje, da je imel naš narod mašništvo zelo v čisljih kot vzoren življenjski poklic in da treba resne vzgoje tistemu, ki hoče doseči tako vzvišen poklic.

Zdravje je največja zemska dobrina, ki jo želimo sebi in drugim posebno takrat, ko se zdravje krha ali umika. Stalno ali, kakor pravimo, trdno zdravje je vzorno stanje, ki se da doseči z resno in načrtno vzgojo in obdržati s trdo samovzgojo.

K slovečemu zdravniku je prinesla mlada mati enoletnega prvorojenca, češ da je sicer zlat angelček, ampak drugače velik siromaček, ki ji dela toliko preglavic in skrbi ponoči z nemirnim spanjem in neprestanim močenjem posteljice, podnevi hoče biti samo pestovan in se dere neusmiljeno, ako ne dobi takoj zaželjene igrače ali jedi, ob času kosila ali večerje pa trdno zaspi. Zdravnik je poslušal in majal z glavo, da se je mati zbala in s strahom vprašala, če se ne bo dalo pomagati ubogemu otročičku.

»Težko, prav težko!« je odvrnil izkušeni mož. »Prekasno prihajate s temi zadevščinami, prav za eno leto prekasno!«

*

Iz te zgodbe je razvidno, da naj se začenja zdravstvena vzgoja brž po rojstvu.

Vem, da se marsikdo, ki prebira te vrstice, posmiha moji trditvi, češ kakšne vzgoje naj bo deležen novorojenček, ki ne ve, da je živ? In vendar vztrajam pri svoji zahtevi!

Razpravljanje o podrobnih negi dojenčev ne spada v okvir teh splošnih razmišljanj o zdravju. Kaj vse je treba dojenču, se bere po knjigah in poučuje po raznih tečajih in predavanjih za sedanje in bodoče matere. Na kmetih uspevajo dojenči vobče prav povoljno povsod, kjer so še v veljavi stara družinska izročila. Kmetško življenje je trdo, dela vedno več ko dovolj, počitka komaj zadosti, kmetška gospodinja nima oddiha niti v nedeljo in na praznike, še manj pa časa, da bi maličila in razvajala svojega otroka. Ob svojih časih ga podoji, v suho previje in položi v mirno, navadno zatemnjeno sobo, da ga ne

dramijo muhe. Kmetški otroci so navadno vsi »pridnici«, ker na kmetih ne more biti drugače. Če kdaj prične kmetški dojenec, pičen od katere zunanje ali notranje muhe, sitniriti z vekanjem, se kmalu prepriča, da mu vse tako ugovarjanje ne pomaga, zato se pomiri in spi ali ždi, da pride mati zopet sama k njemu in ga oskrbi za nekaj ur.

Kmetški otrok se že v prvih tednih in mesecih privadi stalnemu dnevnu redu in voljnemu prenašanju manjših in večjih nevesčnosti, kar je neprecenljive vrednosti za njegov nadaljnji razvoj, ko zleze iz plenice in shodi, ko se seznanja s svetom doma in izven hiše. Brez odpora se pokori strogemu redu kmetškega življenja, ki mu je vaje, brez cmeranja prenaša bolečine, ko se pri nešteti padcih potolče ali udari, privadi se bos in gologlav mrazu in pripeki, vesel priteka, ko ga mati pokliče k jedi, ki je vedno slatna, ker je sam pošleno lačen, in spi vse noči ko muren pozimi tudi na trdem ležišču in skromno ali nič odet.

Nemarna se zdi taka odgoja površnemu opazovalcu, ki se še zgraža nad kmetško zabljenostjo in pomiluje navidez zanikrno kmetško otročad v capasti obleki in največkrat zamazano. Zares, na kmetih prede huda za oblačilno blago dandanes celo odraslim, za otroke se predelujejo ponošene cunjice; tudi snage je vobče premalo celo v krajih, kjer je vode dovolj. Navzlic tem in morda še katerim drugim nedostatom v kmetških domovih, ki jih omenimo drugič, je zdravstvena vzgoja kmetških otrok splošno kar dobra in v marsičem posnemanja vredna. Kmetški otrok je navajen reda od prvega početka, reda v prehrani, bedenju in spanju. Prav tako je navajen potrpežljivosti, pozna lakoto in žejo, mraz in vročino, trud in bolečino in zna vse te in druge neprijetnosti prenašati do precejšnje mere kot nujne pritikline vsakdanjega življenja. Hkrati in vzporedno s to zdravstveno-duševno rastjo se ureja v njem razmerje do bližnje in daljne okolice: spoštovanje staršev in brezpogojna ubogljivost do njih, obzirnost do vrstnikov, navezanost na dom in domače. Tudi v telesnem pogledu se kmetški otrok odgaja zdravstveno pravilno, utrjuje se neprestano proti zdravstvenim škodljivostim vremena in podnebja, borpnega bivališča in nedostatne obleke in navaja na skromno, preprosto hrano.

*

Tako odrašča otrok na kmetih, trdo, a zdravo. Kako vse drugače se godi otroku med staro in jaro gospodo v mestih in trgih!

Novorojencu je treba predvsem miru, saj se mu hoče spati vsaj 23 ur na dan. Miru mu pa ne privoščimo. Preden si ga ogledajo tete, botre in svakinje in ugotove, po kom se je vrgel, od koga v sorodstvu je dobil noseček in usta in očke in laske, je otročiček toliko zbežan, da nima več mirnega spanja. Zdaj se spravi nanj lastna mati, ki brska po knjigah in svoji razvneti glavi, prepolni neprebavljene učenosti iz predavanj in tečajev o negi dojenčev, kaj bi utegnilo biti vzrok otrokovi nemirnosti. Venomer ga previja, preklada in mu popravlja posteljico, da otročiček, naveličan sitnosti, začenja ugovarjati z edinim izrazom, ki ga zmore: z vekanjem. Preskrbna mamica je iz sebe in zasumi, da bi utegnilo njeno mleko škodovati otročičku. Vso pozornost posveča dojenju in splašena opazuje, kako vpliva mleko na otroka in če ga je dovolj. Preučene in preskrbne matere so navadno prav slabe dojilje. Ako namreč doječa žena iz skrbne radovednosti ali celo s plašno pozornostjo opazuje, kako ji deluje prsna žleza, nastane v žlezi zmeda, motnja in zastoj v izločanju mleka. Otrok se trudi s praznim sesanjem, a odneha vznevoljen in se dere.

Ugotovi se, da otrok strada, ker se je materi začelo mleko naglo sušiti. Treba je dodatne umetne hrane, kar tudi ne gre brez težav. Zelo pogostne so pri umetno hranjenih dojenčih prebavne motnje, ki tudi rahljajo otročičku občutno živčevje, da ne pride iz jokanja ven. Teše ga s pestovanjem in dajanjem pomirjevalnih sredstev. Tako je otročiček že kot dojenec razvajen svojeglavček in stalen nemirnež, ki se da čedalje težje spraviti v pravi in zdrav red. Kakor primer, omenjen v začetku tega razmišljanja.

Zadnja leta opažam bolehave otroke, ki so očitno žrtve novodobne pretirane ali nerazumljive zdravstvene prosvete in še večkrat vsiljive pretkane reklame za izdelke živilske in lekarniške proizvodnje. Tako mučijo po mestih dojenčce že v prvih mesecih s zračenjem, sončenjem in umetnim obsevanjem in jih pitajo z izumetničenimi hranilci in preobilnimi dopolnilci (ali vitamini). Otroku je treba miru, reda in čimbolj preproste, naravne hrane, vse drugo je odveč in v kvari!

*

Meščanski otrok je v igralni ali predšolski dobi v primeri s kmetiskim pravi pomilovanja vredni ujetnik. Otroku te dobe je treba dosti prostega gibanja, kar se da na planem. Meščanski otrok sitnari v tesnem stanovanju in dela škodo na opremi, za na sprehod ga skrbno oblečejo, da se ne more in sme dosti gibati in še manj prosto tekati, ker si sicer zamaže obleko ali se razgreje in prehladi. Posteljico ima otrok seve mehko in toplo, hrano kajpada izbrano, lahko prebavno, tečno in slastno. Tako se meščanski otrok mehkuži, čezdalje manj je odporen proti zunanjim škodljivostim; v hrani vedno bolj izbirčen in maloješč, požrešen pa na slaščice in poživila; navadne otroške bolezni, ki jih kmetiski paglavček prestaja igranje, so mestnemu mehkužu resne zadeve, ki mu rade puščajo trajne posledice.

Ko je treba v šolo, je meščanski otrok vobče telesno slaboten, malo odporen proti boleznim in zelo občutljiv, duševno morda bister, a naglo utrudljiv, raztresen, svojeglav in razvajen, da se ravna z njim obzirno, izjemno, kakor hoče on.

Delavskim otrokom se godi v prvi otroški dobi vobče slabo, popolnoma za nič, kjer mora tudi mati zdoma za zaslužkom. Umetna zasilna prehrana in druga zdravstvena beda delavskih družin kosi dojenca kar kupoma; kar se jih izmuza beli ženi, odraščajo hiravi, zanemarjeni telesno in duševno. Bolj redko kje preživlja delavska otročad igralno dobo veselo in zdravo.

Ali je obupno stanje delavskega naraščaja nujna, nespremenljiva usoda? Prizadeti ljudski sloji in njim naklonjeni krogi smatrajo, da je vse delavske bede kriv vladajoči gospodarski red, prav za prav družbeno-gospodarski nered, ki se na splošno označuje kot kapitalizem. Gotovo je sedanji gospodarski red zgrešen in krivičen, ker dela silo vsem delovnim slojem, delavstvu, a tudi drugim stanovom, obrtnikom, trgovcem in kmetom, izžema pa tudi občutno javne in zasebne nameščence, nastavljene izobrazence in proste poklice, saj vprega celo države v svoj šarem. Opozoriti treba na znano žalostno dejstvo, da vlada v nekaterih imovitih družinah hujša družinska beda kakor v siromašnih, kar pomeni, da je za povoljno zdravo uspevanje družin potrebna poleg gnotne podlage še zdrava miselnost. Rešnje pot iz sedanjih stisk, ki duše široke plasti našega naroda in ovirajo zdravi razvoj naraščaja, nameravam pokazati v posebnem razmotrivanju.

*

S šestim ali sedmim letom prestopa otrok v šolsko dobo. V vseh omikanih državah je šolanje obvezno za zdrave otroke, da si pridobijo vsaj osnove splošne izobrazbe. Osnovno šolanje, nadaljevanje in razširjenje domačega vzgajanja je enotno urejeno glede učnih snovi in načina poučevanja za vse otroke raznih stanov približno enako. Osnovnošolski otrok je uvrščen v novo veliko občestvo, kar je pomembno tudi za zdravstveno vzgojo.

Osnovno šolanje sicer ni brez zdravstvenih nevarnosti. Otroci, ki niso bili dosti v stiku z drugimi otroki, imajo v šoli dovolj priložnosti, da se nalezajo kužnih bolezni, ki so skorajda neizogibne (ali obligatne), kakor norice, ošpice, rdečice, oslovski kašelj, hripa in vnetje priušesnih slinavk (ali mumps), ali pa manj pogostnih, a bolj nevarnih, kakor stardavica in škrlatica. Hujša je nevarnost, da se otroci iz zdravih družin okužijo z jetiko po

šolah, ki so zdravstveno oporečne zaradi zaduhlega in prašnega zraka v prenapoljenih učilnicah in okužene od bolnih, kašljajočih otrok. Zaradi nezadostne razsvetljave po učilnicah se skvarijo nekaterim otrokom oči, drugim se krivijo hrbtenice zavoljo dolgotrajnega in mirnega sedenja.

Navzlic tem in morda še kakim drugim nedostatom pomeni osnovna šola vendar splošno izdaten napredek v zdravstveni vzgoji mladine. Med učne predmete seveda še ne more spadati zdravstvo, a glavna zdravstvena načela se upoštevajo priložnostno pri prirodpisnem učenju, trajno pa pri navajanju na red v šoli in izven nje. Tako se privaja šolska mladež na snago telesa in obleke, na spodobno obnašanje pri kašljanju, kihanju in drugih neodložitljivih nujah, na samopremagovanje v odložitljivih potrebah, na obzirno potrpevanje z drugimi in sočutno pomaganje drugim v stiskah. Glavna naloga osnovne šole je in bodi, da se otrok poleg umske izobrazbe navzame srčne vzgoje, resnega smisla za red v lastnem življenju in radevoljne požrtvovalnosti v prid občestvu in, če treba, tudi sam kaj potrpi in se podredi drugim.

Taka odgoja volje je najboljša vpeljava v širše občestveno življenje in hkrati zanesljiva podlaga zdravstveni vzgoji. V tem smislu je vpliv osnovne šole na kmetško mladež očitno zadovoljiv in blagodejen, kmetški otrok je vedoželjen, hvaležno sprejema vse, kar mu šola nudi, prijetnosti in neprijetnosti, saj je že od doma vajen pokorščine in potrpljenja. Kmetški otrok obogati v osnovni šoli na splošnem znanju, pridobi si nekaj važnih smernic za zdravo življenje, šolanje mu ne škoduje, ker izravnava šolske kvarnosti (slabega zraka, dolgega sedenja in dr.) z življenjem v prosti prirodi.

Manj koristi od osnovne šole ima delavska mladina, zlasti če je zanemarjena od doma, ki ga večkrat nima. Treba mnogo več truda od strani učiteljstva in časa, da se taka mladina kolikor privadi na red, učni in vzgojni uspehi so manjši kakor na kmetških šolah, tudi zdravstvene pridobitve so pičle, v šoli nastajajoče kvarnosti se nimajo kje odstranjati, ker živi delavski otrok izven šole še v slabšem zdravstvenem okolju.

Več škode kakor zdravstvene koristi od osnovnega šolanja ima razvajena in pomehkužena mladina meščanskih in podobnih krogov. Šola je takim otrokom težko breme, ki jim črpa itak slabotne moči, večurna pozornost jih duševno utruja, ker so vajeni samo zabave zdaj v tej, zdaj v drugi igri ali norčiji, pazljivost popušča, raztresenost narašča in se izprevrča v topo sanjavost ali nemirno nagajivost. Seveda so spori med takimi otročaji in učiteljstvom neizogibni, prej ali slej pride tudi najbolj potrpežljivo in obzirno učiteljstvo na glas sitnih, pretiranih in krivičnih mučiteljev pri zaslepljenih starših, ki dajejo otrokom še potuho, pomilujoč jih kot žrtve šolskih trinogov. Smilijo se jim otroci, da morajo zgodaj vstajati in hoditi v šolo, najsi bo vreme slabo, ker se utegnejo prehladiti na poti, najsi bo lepo, ker je vendar škoda, da ne morejo rajši na sprehod. Kadar le morejo, iztaknejo kakšen povod, da obdržijo otroka doma in ga tako obvarujejo šolskih nevarnosti, zahtevajo pa od šole dobra pričevala za svoje otroke, tudi ko jih ne zaslužijo.

Omembe vredna je še drugačna zvrst osnovnošolske mladine, ki se nabira iz krogov javnih in zasebnih nameščencev. Tako

navadno srednje nadarjena mladina kaže pretirano vnemo za vse, kar se tiče šole, pripravljanja doma, pazljivosti in ubogljivosti v šoli. Taki otroci žive pod vplivom preskrbnih staršev ali lastne marljivosti samo za šolo, ne privoščijo si oddiha ne zabave, celo v sanjah se trapijo s šolskimi skrbmi. Mnogi teh usmiljenja vrednih otrok se zgarajo duševno in telesno že v osnovni šoli do konca, da obnemorejo in shirajo že ob začetku mladostne dobe.

Pričujoče razpravljanje se zdi morda komu neumestno, češ da so v njem zadeve, ki spadajo odločno v področje splošnega družinskega in šolskega vzgojeslovja, ne pa v zdravstvo, in da so omenjene stvari brez-pomembne malenkosti. Taki pomišljavci naj pomnijo, da sestoji ves svet iz samih malenkosti, ki postajajo velike in veličastne samo po urejenosti, in da je dobra in klena splošna vzgoja zanesljivo trden temelj osebni zdravstveni vzgoji.

V pričetku tega sestavka rabljena beseda »šiba« je morda koga zbudila, in večkratno povzdigovanje trdega kmetškega življenja je komu vzbudilo predsodek, češ da sem zavzet za stare in trde načine otroške vzgoje. Odločno sem proti kazenskemu strahovanju in prostaškemu pretepanju in menim, da je vzgojni način zgrešen, kje je telesno kaznovanje pogostno. Vzgoja naj bo resna in časih morda stroga, a vselej taka, da otrok čuti dobrohotnost vzgojiteljevo, tudi če dobi zasluženo plosko z dlanjo ali švrk s šibo po neimenovanem delu. V prihodnjem primeru navskrižja bo zadoščala otroku samo beseda, kasneje samo mig s prstom ali pogled, da se uklone zahtevanemu redu. Trma, tako pogostna otroška nataknenost, se ne da izšibat, ne z roko ali palico iztepsti, pač pa se kmalu razgubi, če otrok ne dobi vsečne jedi ali pa sploh nobene jedi ob obroku, ali če mora stati v kotu ali je zaprt v temnem prostoru. Otroku upošteva odločna dejanja, za gostobesedno opominjanje, tarnanje, karanje ali zmerjanje se ne meni dosti, pohujšuje ga pa grozjenje s kaznovanjem, ki se ne izvrši. Otroku čuti potrebo po resnem vodstvu in se hvaležno oklepa vsakega, ki mu daje trdno, četudi trdo, a dosledno neomajno oporo. Ob trdni vzgojiteljevi volji se budi in čvrsti tudi v otroku volja, ki je zdravju pogoj.

Hud očitek. Sodnik: »Čudno se mi zdi, da ste ukradli blago, niste se pa dotaknili blagajne, ki je bila odprta in polna denarja.« — Tat: »Gospod sodnik, prosim vas, ne očitajte mi še vi tega, ko me je že žena zavoljo tega dovolj zmerjala.«

Prav je imel. Sodnik: »Oče, ali znate pisati?« — Kmet: »Tako že kakor vi!« — Sodnik: »Odgovarjajte dostojneje, če ne, vas pustim zapreti!« — Kmet: »Prosim ponižno, vi se podpišete tako, da živ krst podpisa ne prebere. Tako znam pa tudi jaz pisati.«

Ni mu ostal dolžan. Ladko pride ves raztrgan domov. Mama ga kara: »Tako, spet si se pretepal s Slavkom? Kakšne imaš hlače? Spet bom morala kupiti nove.« — Ladko: »Veš, mamica, to še ni tako hudo, Slavkova mamica bo morala kupiti novega Slavka, tako sem ga zdelal.«

Res srečen človek. Prvi: »Ali se spominjate gospoda Krivca, ki se je prav isti dan zavaroval za življenje kot vi?« — Drugi: »Seveda se spominjam. In kaj je z njim?« — Prvi: »Danes zjutraj je umrl.« — Drugi: »Srečen človek! Komaj eno leto je plačeval premijo in sedaj mora zavarovalnica izplačati celo zavarovalno vsoto.«

Nagradna križanka za december 1939

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
18					19				20				21		22		23
24				25	26				27				28			29	
30			31		32				33	34	35	36	37	38	39		
40	41	42				43			44		45				46	47	
48					49				50	51	52			53		54	
55				56		57					58	59	60		61		
62	63		64				65			66	67		68				
69			70		71				72	73				74	75	76	
77		78		79	80		81			82		83	84	85			
86				87						88	88a			89			
90			91					92								93	

Usem mladim v pomislek

Treba bo umreti, to vsak dobro ve, nihče pa ne ve kdaj, kako in kje. Naj bo človek mlad ali star, smrt ne izbira, sedaj vzame tega, sedaj onega. Ne gleda ne na položaj ne na spol ne na to, ali je dobrodošla ali ne.

Pri KARITAS se je zavaroval letos spomladi mornarski narednik aviatike, Kosi Ivan, Divulje pri Splitu. Njegova mati, ki živi v Ptuj, se je obvezala plačevati mesečne prispevke. Zavarovanec je bil takrat popolnoma zdrav. Mati ga je

nagovorila za zavarovanje iz razloga, da ne bo ostala brez sredstev — ker jo je namreč podpiral — če bi on prej umrl. »Služba pri aviatiki je težka in nevarna, lahko se mu kaj pripeti, čeprav je še mlad in zdrav,« si je mislila mati. Kar nihče ne bi pričakoval pri tako zdravem in močnem 28-letnem fantu, to se je zgodilo. Komaj po petmesečnem zavarovanju je dobil vnetje možganske mreže in je zaradi tega umrl. V koliko utego je bila sedaj užaloščeni materi pomoč KARITAS, je lahko vsakomur razumljivo.

Mati pokojnega zavarovanca je dobro vedela, da mlad človek premalo misli na smrt. Danes je zdrav in vesel, a jutri ga že lahko ni več. Smrt pa ne vpraša, kdo je zavarovan in kdo ni. Zavarovanje je vsakomur potrebno ne glede na starost. Gornji primer je samo en dokaz za to. Bolje se je zavarovati takrat, ko je človek še zdrav. Treba je izrabiti priliko. Kje naj bi vzela mati pok. Ivana sredstva za dostojen pogreb svojega sina, če ne bi bil zavarovan? Tako pa je vsaj rešena materialnih skrbi. KARITAS-zavarovanju se je mati pok. zavarovanca zahvalila za izplačilo posmrtnine.

KARITAS vodi dva načina zavarovanja, in sicer za posmrtnino in doživetje. Za mlade ljudi je najbolj priporočljiv cenik K II, to je za doživetje in smrt. Če zavarovanec doživi dobo, za katero se je zavezal plačevati prispevke, izplača KARITAS zavarovalno vsoto zavarovancu ali pa tistemu, kogar zavarovanelec določi. Če pa zavarovanelec umrje pred potekom določene dobe, pa KARITAS že ob njegovi smrti izplača zavarovalno vsoto. Ako kdo hoče, se lahko zavaruje tudi po ceniku CT ali CA. Seveda se v tem primeru izplača zavarovalna vsota le ob smrti zavarovane osebe. Pristopite v KARITAS, dokler ste zdravi in dokler ne bo prepozno.

ZAHVALA

Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani se najtopeje zahvaljujem za razumevajočo skrb, ki jo je pokazala do mene ob priliki požara 28. julija t. l., ko je škoda pošteno ocenila in mi odškodnino točno izplačala.

Predoslje, 25. septembra 1939.

Ivana Florijančič.

Vodoravno: 1. Gospodarski pojav. 12. Oblika nedoločnika »bitic«. 14. Pravniška veda. 18. V jeseni jo kosimo. 19. Nevesta jo mora imeti. 20. Rimski bog ljubezni. 21. Oslovski glas. 22. Če ni star, je... 24. Pri krstu in birni je potreben. 26. V stari zavezi ga je brat ubil. 27. Cloveška okončina. 28. Zelezo žre. 29. Trdilnica. 30. K pohištvu spada. 32. Svinje z njim blato mešajo. 33. Brez nje ne moreš hoditi. 37. Kazalni zaimek. 38. Ploskovna mera. 40. Industrijsko mesto blizu Travnika (tudi del očesa). 43. Igralka v lutkovnem gledališču. 45. Kolač, ki preostane pri pridobivanju olja iz bučnic. 46. Med večerom in jutrom je. 48. Reka v severovzhodni Sloveniji. 49. Soba na ladji. 51. Natanane, ko se zvečeri. 53. Veznik. 54. Množinska oblika osebnega zaimka. 55. Dantejevo rojstno mesto. 57. Vrhovni cerkveni poglavar. 58. Rastlina v vinogradu. 61. Če ni mrtev, je... 62. Kratica za besedo »adjektiv«. 64. Mož jo s poroko dobi. 65. Strešna naprava za radio. 68. Užitna morskara. 69. Gorečnost. 71. Hrvatsko krstno ime. 72. Petnajsta črka v abecedi. 73. Ovce nam jo dajo. 75. Mesto blizu Zadra, nekaj sedež škofije. 77. Pevsko znamenje. 79. Papežovo ime. 81. Stevnik. 82. Reka v zahodni Rusiji (3. sklon). 85. Slovniška povečevalna beseda. 86. Moško krstno ime. 87. Edini otrok. 88. Reka pri Planini na Notranjskem. 89. Naslovna oseba Gotovčeve opere. 90. Velika morskara žival. 91. Muslimanski bog. 92. Svetopisemski prerok. 93. Nizek ženski glas.

Napišeno: 1. Zdravnik za usta. 2. Najmanjši delec tvari. 3. Mehka tvarina, ki jo rabi zdravnik. 4. Rimski pozdrav. 5. Egipiski bog. 6. Jed. 7.

Vljuden poziv. 8. Velikonočni vzklík. 9. Samostalni glagola »naleteti«. 10. Pisatelj povesti »Novo mesto«. 11. Rimska Ljubljana. 12. Glasen izraz žalosti ali težav. 13. Casovno obdobje. 14. Gostija. 15. Nebesa. 16. Žensko krstno ime (26. VII.). 17. Prozorna tekočina. 23. Štednja. 25. Med perutino spada. 31. Kozlovsko ime. 34. Predstojnik samostana. 35. Prebivalec v naši sosedni državi. 36. Naslov turškega imenitnika. 37. Dolga črna duhovniška obleka. 38. Reka na Nižjem Avstrijskem. 41. Kakor pod 13. 42. Ljubljansko pokopališče slavnih in zaslužnih oseb. 44. Gospodar na deželi. 47. Rimski pesnik. 49. Kraj prvega Kristusovega čudeža. 50. Kamen. 52. Zito. 56. Obmorsko mesto v Italiji, o katerem pravijo: Videti ga, nato pa umreti. 57. Bivališča čebel. 59. Izorana zemlja. 60. Tujka za glas. 63. Pesniška oblika množine besede dan. 65. Glavno mesto nam sosedne države. 66. Stražar v turškem haremu. 67. Ga poznamo v zvezi z vesoljnim potopom. 70. Hrana izraelcev v puščavi. 72. Moško krstno ime. 74. Kakor 26. vodoravno. 75. Ibsenova drama. 76. Vrsta zemlje. 78. Zločinec. 80. Žensko krstno ime. 83. Velelnik glagola »vejem«. 84. Mlade kravice. 88a. Nikalnica.

Ako križanko pravilno rešite, boste čitali v prvi gornji in skrajni desni vrsti znano resnico, ki je bila v »Naši moči« že večkrat objavljena.

Pravilne rešitve pošljite na uredništvo »Naše moči« v Ljubljani, Vzajemna zavarovalnica, najkasneje do 31. decembra 1939. Deset reševalcev bo izžrebanih za lep knjižni dar.

Točno po receptu. Rado: »Kaj, ali ti je zdravnik spet dovolil piti pivo?« — Stane: »Da, dva vrčka na dan!« — Rado: »Ampak ti si jih nocoj izpraznil že šest!« — Stane: »Da, a moraš vedeti, da imam tri zdravnike.«

Kaj je diplomat? Tako je vprašala kneza Metternicha njegova nečakinja. Knez: »Diplomat je človek, ki ima nalogo, da razplete politične zapletljaj, ki bi jih sploh ne bilo, če ne bi bilo diplomatov.«

Pred sodnikom. Sodnik: Ali ste res izjavili, da davčni izterjevalec ne zna toliko kot vaš maček?« — Toženec: »Tako nisem rekel. Trdil sem le, da zna naš maček nekaj več kot davčni izterjevalec, in pri tem tudi ostanem. Naš maček zna gotovo bolje loviti miši kot davčni izterjevalec.«

Hraber vojskovodja. Kakor skala stoji vojskovodja Marlborough v toči krogel strahovite bitke pri Hochstedtu. Vojaki stojijo, klečijo, padajo krog njega, kot da bi jih kosili. Marlborough pa niti ne trene z očmi. Tedajci prisopihaj majhen poročnik bled in tresoč se ko šiba na vodi k vojskovodji in mu zakliče: »Kako le to napravite, da vas ni prav nič strah?« — Vojskovodja: »Dragi moj, če bi bilo tebe le polovico tako strah kot je mene, bi bil ti že davno ušel.«

Pred sodiščem. Sodnik: »Vi tedaj priznate, da ste tožniku pripeljali klobuto? Imate še kaj pripomniti?« — Toženec: »Hm, če dovolite, gospod sodnik, še dve ali tri klobute bi mu rad dal.«

Dober šofer. Ravnatelj Bradaču se predstavi šofer, ki išče službe. Bradač: »Hm, pri nas bi bilo mesto prosto. Samo predložite nam izpričevalo vašega dosedanjega gospodarja.« — Šofer: »To storim lahko, a šele po kakih šestih tednih.« — Bradač: »Šele po šestih tednih? Zakaj pa šele takrat?« — Šofer: »Ker leži moj dosedanji gospodar zaradi polomljene hrbtenice v bolnišnici.« — Bradač: »Kje si jo je pa zlomil?« — Šofer: »Ko se mama je avto v trojanskem klanecu prekucnil.«

Anekdotična. Slavni skladatelj Händl je svoje opere navadno dirigiral tako, da je stal sredi orkestra ob harfi. Medtem ko je dajal godbenikom in pevcem znake, je mojstrsko igral harfo. Občinstvo je zato bolj občudovalo njega kot ono, kar se je godilo na odru. Nekega nadutega opernega pevca je to silno jezilo in zagrozil je mojstru, da bo ob prvi priliki skočil enostavno z odra na njegovo harfo. Händl mu je mirno odgovoril: »Samo sporočite mi prej, da lahko datum tega dogodka objavim v časopisju. Prepričan sem, da boste s tem skokom imeli večji uspeh kot s svojim petjem.«

Nagrajenci za oktober 1939

Z oktobrsko nagradno uganko smo ustregli zelo številnim željam, da naj bi namreč bile naše uganke tako lahke, da bi jih lahko tudi vsak preprost človek reševal. Zato smo pa tudi prejeli tak kup rešitev, kakor že dolgo ne. Vendar damo prav tudi onim — in med njimi so kmetje ter delavci — ki se pritožujejo in pravijo: Uganka, križanka, zlogovnica, rebus itd. je tem bolj zanimiv, čim bolj si moram nad njim beliti glavo. Tako vidite, da je težko vsem ustreči. Gotovo pa je, da užije pri reševanju več veselja tisti, ki je rešil res težko stvar, kot pa oni, ki je rešil nekaj, česar se s pridom loti že vsak otrok.

Nagrade so dobili sledeči:

1. Franc Čuč, posestnik, Hlaponci 26, pošta Juršinci pri Ptuj.
2. Martin (in Ivana) Šemrl, kmet, Ostrožno 16, p. Ponikva ob j. ž.
3. Alojz Hergan, učenec 5. razr. ljud. šole, Slikole 41, p. Pragersko.
4. Matilda Teržan, služkinja, Celje, Nova vas 46.
5. Anica Bantan, plet. vajenka, Potoška vas 10, p. Zagorje ob Savi.
6. Vera Brodnik, zasebna uradnica, Ljubljana, Goriška 11.
7. Karolina Jurečič, dijakinja IV. razr. I. ženske realne gimn., Zagreb.
8. Frane Smodič, rudar, Retje 3, p. Trbovlje.
9. Blaž Ješelnik, posestnik, Stari kot 5, pošta Čabar.
10. Ignacij Luznar, progovni čuvaj, čuvajnica 45, p. Radovljica.

Važna opomba. Ponovno smo prosili, naj vsak reševalec napiše poleg svojega imena in naslova tudi svoj poklic ter svojo starost. Sedaj bomo brezpogojno izločevali vse rešitve, ki tega pogoja ne bodo izpolnjevale. Nekdo vprašuje, zakaj nas poklic in starost tako zanimata. To dvoje pride v poštev pri določitvi nagrad. Ako nimamo teh podatkov, se lahko zgodi, da bomo poslali samskemu uradniku kuharsko knjigo, duhovniku nasvete za kmetski stan, kmetu pa učeno modroslovno knjigo. — Drugo, na kar si dovoljujemo opozoriti, je: Pišite svoja imena in naslove čitljivo! — In tretje: Zgodi se lahko, da je kdo ponovno izžreban. Zato se pa tudi lahko pripeti, da dobi dvakrat isto knjigo v dar. Take knjige ne zamenjamo. Najbolje stori, če knjigo dalje podari.

Javna zahvala

Podpisani Martin Kovač, posestnik v Gornjih Impoljah, Studenec pri Sevnici, se najtopleje zahvaljujem Vzemni zavarovalnici v Ljubljani, ki mi je v moje popolno zadovoljstvo izplačala odškodnino zaradi požara dne 7. julija 1939.

Vedno sem imel zaupanje v našo domačo zavarovalnico in to upanje me tudi v moji nesreči ni varalo. Torej še enkrat: Najlepša hvala! Prosim, da to moje zahvale v izpodbuje drugim gospodarjem priobčite v »Naši moč«.

Kovač Martin, l. r.

Po vaši želji Vam izdela

Knjigovoznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani, Kopitarjeva 6/II

v svoji črtalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi. Istotako izvrši tudi vsa druga knjigovozna dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik. Posebni oddelek za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjenega galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah. Cene skrajno nizke. Poslužite se!

Mali diplomat. Beno pride ob koncu šole domov in pravi očku: »Očka, bodi vesel! Drugo leto ti ne bo treba zame kupiti novih knjig!« — Očka: »Zakaj pa ne?« — Beno: »Padel sem in pobjem prihodnje leto še enkrat v drugi razred.«

Dobesedno je je razumel. Prvi: »Kam pa tako tečeš s tema dvema gramofonoma?« — Drugi: »K tašči! God ima in poklonim ji ta dva gramofona.« — Prvi: »Zakaj pa kar dva?« — Drugi: »Zadnjiš je namreč rekla, da bi dala za gramofon pol življenja.«

Dragi mladi prijatelji!

Kaj vse bi moral človek vedeti, če sedi v uredništvu časopisa! Tako je na primer zadnjiš stopil v mojo sobo stric Milko in me čisto resno vprašal: »Ivo, povej, ali bomo imeli v decembru sneg ali ne!« Kajpak sem ga debelo pogledal. Odgovoril sem mu z njegovimi besedami: »Imeli ga bomo, ali pa ne!« Tedaj je stric Milko narsrčil obrvi in dvignil kazalec: »Ne norčuj se, žabal! To so resne stvari. Naslikam naj glavo za decembrsko »Mlado moč«, pa ne vem, ali naj narišem sneg in sneženega moža ali ne. Tvoji mladi prijatelji se mi bodo na ves glas krohotali, če narišem sneg, v naravi ga pa morda nikjer ne bo.« — Ker sem videl, da je stvar resna, sem tudi jaz napravil važen obraz. Vprašal sem strica, če morda ne ve, da pride v decembru sv. Miklavž in da v decembru praznujemo božične praznike. Tedaj je stric dvignil spet svoj kazalec, pa prav do svojega čela ga je dvignil, nato pa brez besede odšel. Že drugi dan se je prismehtal v mojo sobo, kot da je zadel glavni dobiček pri gasilski tomboli v Kranju. Pomolil mi je novo »glavoc« pod nos in zaklical: »Tako, zadeva je rešena!« — »Kako rešena, prosim te? Kje pa je sv. Miklavž?« — »Na orožnih vajah,« se je odrezal in odšel. — Tako imamo sedaj sicer novo glavo, a mesto svetega Miklavža so zasedli Sv. trije Kralji. Prav za prav bi jih ne smel pisati z veliko začetnico. Zakaj ne, pa sami pogruntajte!

Sedaj so večeri dolgi in tudi dela zunaj hiše je malo. Zato se boste lahko tem dalje pozabavali z »Mlado močjo«. Naslednja križanka naj vam krajša čas in preganja dolg čas. Hm, pa veste vsi, kaj je to križanka? Kdor ne ve, naj pa tistega vpraša, ki ve. Le to povem, da je rešil ne bo, kdor misli, da je poštevanka že vsa učenost na svetu.

	1	2		3	4	5	6			
	7	8		9		10				11
12						13				
14		15				16	17			
	18			19	20					
	21						22	23		
	24		25		26	27			28	
	29	30			31	32				

Vodoravno: 1. Izraz v elektriki (za merjenje upora). — 3. Slovenski evangelist. — 7. Ena in

dvajseta črka v abecedi. — 8. Nekaj, kar ni staro. — 10. Svetopisemska oseba iz stare zaveze. — 12. Poljedelec (pesniška beseda). — 13. Starši jo dajo otrokom ter se je zanjo mogoče pri Vzajemni tudi zavarovati. — 14. Oblika pomožnega glagola. — 15. Gospodarska naprava za vskladiščenje sveže hrane. — 17. Pregrinjalo. — 18. Pekovsko opravilo. — 20. Deček, ki hodi v šolo. — 21. Domača zavarovalnica. — 24. Prestolnica sosednje države. — 26. Tretja črka v abecedi. — 27. Bajna bitja. — 29. Gosposka hiša. — 31. Slovenski misijonski škof v Ameriki.

Navpično: 1. Osební zaimke ženskega spola. — 2. Poljedelsko orodje. — 3. Voditelj Slovencev. — 4. Vsak učenec ga dobi v šoli. — 5. Starogrški pisatelj basni. — 6. Katarina. — 7. Skupina (n. pr. ovac). — 9. Nastane, če vržeš kamen v vodo. — 11. Prevedl besedo »ogenj« v srbohrvaščino! — 12. Važen del voza. — 15. Velelnik glagola »seči«. — 16. Morska žival. — 19. Jesenski poljski pridelek. — 21. Priprava, s katero kaj zvezemo. — 22. Še gumba si brez nje ne moreš prišiti. — 23. Veznik. — 25. Kratica za besedo »mlajši«. — 28. Druga oblika besede »eden«. — 30. Deseta črka v abecedi. — 31. Tri in dvajseta črka v abecedi. — 32. Osemnajsta črka v abecedi.

Oktobrsko nalogo ste pridno reševali. Kar hudo mi je bilo, ko je žreb določil štiri srečne nagrajence, nato pa je romal velik kup pravilnih rešitev v koš. Upam pa, da ste vsi z žrebom prijatelji in da se ne boste nanj hudovale tisti, ki ste tokrat brez nagrade. Nagrado namreč dobijo:

1. Milan Stennik, uč. 1. razr. mešč. šole v Slovenjem Gradcu, Meškova ulica 16.
2. Franc Preskar, uč. 2. razr. ljudske šole, Pavla vas 49, p. Pišce pri Brežicah.
3. Hinko Ciglič, dijak drž. realne gimnazije, Kranj, Jenkova ulica 31.
4. Ljubica Kuster, učenka 4. razr. ljud. šole, Maribor, Vojašniška ulica 1.

Čudom se pa čudim, da tako malo poznate slovenske junake. Dobili sem doslej sicer nekaj rešitev, celo izredno zanimivih rešitev. Vendar pa s številom reševalcev, oziroma dopisnikov še nisem zadovoljen. Tolažim se le, da je do konca novembra še mnogo dni (ko tole pišem, smo namreč šele 13. novembra!) in da se me boste še obilno spomnili.

Menda mi ni treba še posebej poudarjati, kako srčno želim, da bi vas sv. Miklavž vse brez izjeme letos bogato obdaril. Prav tako pa želim tudi, da bi v veselju in pravi sreči preživeli božične praznike. Enake moje želje sporočite tudi svojim dragim staršem, bratom in sestram ter svojemu g. katehetu in vsem gg. učiteljem in učiteljicam.

Lepo Vas pozdravlja

brat Ivo.

Pozna svojega sina. Oče: »Kaj, zbirko ravnega denarja bi si rad napravil? To je prav tako, kakor bi si hotel naš Sultan napraviti zbirko klobas.«

Jok zaradi malenkosti. Župnik: »Pa, Marta, ti si boš oči izjokala zaradi svojega rajnega moža.« — Marta: »Oh, gospod župnik, sem pač take sorte, da jočem za vsako malenkost.«

Za vse žene in dekleta!

Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfineše mesne specialitete, od razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha pe tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuhjo zadovoljna. Nakažite din 10— na račun Poštno hranilnice št. 14.250. ali pa pošljite v znakah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštne prosto. **DEZIDERIJ MIZERIT, Zidani most št. 2**

Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih doletnih izkušnjah?

Mimica Konič:

Mlin nad Savo

»Res je,« je pritrtil gospod Anton. »Toda ti, Urh, si bil neumen, ker nisi hotel od njiju denarja. Srebrniki so srebrniki, pa če pridejo tudi iz obsojenih rok.«

»Nič ne rečem,« se je branil Urh, »toda onadva premetavata mrliča in jaz naj vzamem iz takih rok denar?«

Vicedom je vstal izza mize in začel tekati po hiši iz kota v kot.

»Uh, tu notri je ogenj, to pečel« je tulil.

Jurko je pristopil k njemu in ga prijel za rame, da bi ga umiril. Vicedom je buljil vanj in v strahu zavpil:

»Pusti me, hudič!«

Vicedom se je plašno odmikal.

»Kaj ne, kmalu bo po njem?« je vprašal Urh.

»Dolgo ne bo, saj vidiš, da že blede.«

Mestni vicedom je nehal divjati. Sedel je na klop in njegove motne, brezizrazne oči so strmele v leseno steno ob peči. Dolgo je tako sedel ta postarni mož s sivimi lasmi in se niti malo ni premaknil, kakor bi okamenel. Naenkrat pa je planil kvišku, mahal okrog sebe z rokami in kričal na ves glas:

»Poglejte, cel oblak kobilic se nam bliža! O, vedno več jih je, vsa hiša jih je že polna! Bežimo, hitimo ven, morda jim uideemo!«

»Saj ni kobilic, zdi se ti!«

»O, so. Proč, proč! O, v obraz so se mi zafjedle, uh, na prsih me žro, roke, noge! Rešite me, pomagajte mi!«

Črna smrt je stisnila nesrečnika za grlo, moči so mu začele pojemati.

»Zge... kobilice... Herman...«

To so bile njegove zadnje besede.

Jurkotu je bilo tesno pri srcu. Smrt ubogega vicedoma ga je pretresla. Vstal je, si pokrtil širokokrajnik in položil na mizo srebrn tolar.

V mlinu je vladal polmrak. Okno v hiši je bilo odprto, skozenj je lil snop rdečkaste zarje, ki se je prelivala nad vrhom Svetega Jošta. Lahna sapica je vela skozi okno v hišo.

Mlinarica leži nepremično na postelji, oči ima zaprte. Njeno ubogo telo je tako shujšano, da je popolnoma podobna okostnjaku.

»Dober večer, mati. Dolgo me ni bilo.«

Nič odgovora.

»Ah spiš, mati?«

V hiši je vladal gluh molk. Jurko je pristopil k postelji.

se je tega zavedal in spomin na mrtvo mater mu je bil kakor svetinja.

Nekega jutra, ko je zopet sedel v mlinu in se mučil z žalostnimi spomini, je nenadoma stopil v mlin Zoranov hlapec. Jurko je vstal, zaslutil je nesrečo. Toda hlapec ni vedel, kako bi začel.

»Kaj te je prineslo? Povej naravnost!«

Hlapec je počasi izdaval iz grla:

»Minca umira, želi te še enkrat videti...«

Jurko je obstal, kakor bi ga pribil. »Minca umira...« samo te besede je slišal in dovolj mu je bilo. Prebledel je in nekaj časa je strmel v hlapca, kakor bi ga prav ne razumel. Potem pa se je siloma umiril in rekel hlapcu z glasom, ki je izražal neizmerno bol:

»Pojdiva!«

Mlinar je šel tako hitro po ozki stezi, da ga je hlapec komaj dohajal. Srce mu je tolklo, kakor bi mu hotelo raznesti prsi.

Ko sta prišla do Zorana, je baš odhajal duhovnik iz hiše.

»Ne bo več dolgo,« je rekel.

Jurkotu so se zašibila kolena. Komaj je pritaival v hišo.

Na postelji pri peči je ležala Minca. Črne bule so ji stekle po vsem obrazu, ki je bil strašno skazen. Ob steni na strani je ležal na tleh mrtvi gospodar. Bule so se mu predrle, rumenkasta tekočina je tekla iz njih. Tak smrad je bil v hiši, da je mlinarju kar sapo jemalo.

Minca je takoj spoznala Jurkota in radost se ji je razlila po umirajočem obrazu.

»Jurko, vendar si prišel. Vedela sem, da me pred smrtjo še enkrat obiščeš,« je dejala s trudnim glasom.

Mlademu mlinarju so se zopet ulile solze po licu. Minca je videla njegovo žalost in ga je tolažila.

»Nikar ne jokaj, Jurko, jaz ne maram videti solz.«

Mlinar si je obrisal solze in sedel k Minci. Komaj je premagoval jok, ko je s stisnjenim grlom rekel:

»Bog ni pravičen, ker jemlje življenje tebi, ki nikomur na svetu nisi storila krivice!«

»Ne govori tega, Jurko, in ne pritožuj se. Poglej okrog sebe! Kamor se ozreš, povsod je sama smrt. Črna smrt kosi, ona ne izbira med krivimi in nedolžnimi.«

»Ti boš umrla in dobro ti bo. Toda jaz, jaz...«

»Ne, ne, Jurko! Molila bom, da bi bil srečen. Ti morda uideš črni smrti, vse življenje je še pred teboj. Oženiš se, v mlin bo prišlo življenje, o katerem sem včasih sanjala jaz...«

Jurkota je čudno davilo v grlu.

»Nikoli, nikoli!« je skoro zavpil. »Minca, zame si bila samo ti, tebe edino sem ljubil. Kaznuj me Bog, Minca, če kdaj onečastim spomin nate!«

»Tako si me ljubil, Jurko?« ga je skozi solze gledala dekle.

»Ah, deklica moja, tu zraven tebe bi legel, pa bi umrl s teboj vred!«

»Tega ne smeš!«

»Umreti morem, živeti mi ni več močil«

Jurko jo je božal po licu in je z grozo opazil, da je njene jasne oči začela zagrinjati koprena. Pri srcu ga je zbodlo, vedel je, da se ji bliža smrtna ura. O, in on ji ni mogel pomagati.

»Jurko.«

»Kaj je, ljubica?«

»Ali se me boš... kdaj spominjal...?«

»Duša moja,« je zatrepetal Jurko, »nočem več imeti nobene druge stvari v mislih kakor tebe!« Minčine oči so postajale vedno bolj kalne, že ni več mogla jasno razločevati predmetov v sobi.

»Jurko, daj mi roko,« je prosila Minca.

Mlinar je rahlo prijel njeno desnico.

»Smrt prihaja, Jurko, čutim, da ni več daleč. Ogenj v prsih ugaša, manj in manj čutim bolečino...«

»Minca, moja Minca!«

»Sanjala sva o sreči, lepo življenje sva si našli ob tistih nepozabnih večerih, saj še veš, pa je prišla smrt in vse pretgala. Bog je tako hotel...«

Jurko je začel ihteti kakor majhen otrok. Za lešnik debele solze so mu drsele po licih.

»Jurko, ne čakaj mojega pogreba, zatisni mi oči in pojdi od tod.«

Mlinar ni mogel odgovoriti.

»Jurko, umiram, zbogom... ne pozabi me, saj ne veš, kako sem... te... ljubila...«

Glas ji je zastal v grlu, osteklenele oči so postale nepremične, mrzla roka je zdrsnila iz Jurkove desnice. Mlinar ji je zatisnil oči in je glasno zajokal.

Smrtna žrtev klanca na Vačah

Izmed mnogih zavarovancev KARITAS je bil poklican na orožne vaje tudi Anton Juhman, rudar, Toplice 113. Dodeljen je bil orožniški postaji na Vačah. Dne 7. oktobra se je odpeljal s kolesom domov k svoji družini na obisk. Na zelo slabi cesti in strmem klanecu iz Vač proti Zagorju mu je pri kolesu odpovedala zavora, nakar se je z vso silo zaletel v drevo in obležal nezavesten. Pre-

peljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer mu paniso mogli rešiti življenje. Umrli je zaradi hudih poškodb, ki jih je dobil pri padcu s kolesa.

Pokojni Juhman je bil zaposlen pri rudniku v Zagorju. Bil je skrben družinski oče. Družina je toliko bolj prizadeta, ker si je komaj pred kratkim s posojilom postavil hišico, katero bodo preostali svoji le težko odplačevali. Zapušča ženo in tri otroke.

Kot skrben in preudaren gospodar se je Juhman že lansko leto s svojo ženo zavaroval pri KARITAS. Takrat gotovo ni mislil, da bo zavarovanje tako kmalu koristilo njegovi ženi. V teh težkih trenutkih je KARITAS njegovi ženi izplačala v smislu pravil dvakratno zavarovalno vsoto, ker se je zavarovavec smrtno ponesrečil. S tem, da ji je KARITAS izplačala dvakratno posmrtnino, je družina vsaj za prvi čas rešena najhujših skrbi.

Vsak smrtni primer dokazuje vedno znova in znova potrebo posmrtnskega zavarovanja. KARITAS je že mnoge rešila skrbi ob smrti svojcev. Kdor še ni zavarovan, naj se zavaruje pri KARITAS, ki je pošteno in solidno domače zavarovanje.

NE VEMO NE URE NE DNEVA...

V sadnjem času je KARITAS med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote

ob smrti sledečih članov in članic:

- Majer Anton, Celje, Prešernova 9;
- Logar Marijana, Voklo 48, p. Šenčur;
- Cevc Marija, Srednja vas 16, p. Sela pri Kamniku;
- Jeromel Franc, Dobrova 64, p. Slovenj Gradec;
- Salamon Vinko, Zbelovo 17, p. Loče;
- Raspotnik Karla, Loke 96, p. Trbovlje;
- Struga Uršula, Zagrad 41, p. Prevalje;
- Lončarič Terezija, Preša 13, p. Majšperg;
- Jug Antonija, Laporje 57;
- Izliakar Helena, Litija 35;
- Vaš Ivana, Gor. Ponikva 32, p. Zalec;
- Pogačnik Ana, Slov. Javornik 36;
- Kocjančič Franc, Dovje 19, p. Mojstrana;
- Perat Anton, Ljubljana, Florijanska 9, II. nadstr.;
- Ban Ivan, Ljubljana, Mesarska 8;
- Papler Anton, Slov. Javornik 179;
- Kraker Julijana, Vuzenica 37;
- Rott Marija, Sv. Pavel pri Preboldu 1,
- Kosi Ivan, Trogir-Divulje, Dalmacija;
- Zupan Katarina, Slov. Javornik 133;
- Rampich Jurij, Kleče 2, p. Ježica;
- Naglič Marija, Šmarca 1, p. Kamnik;
- Terglav Anton, Ljubljana, Sv. Petra cesta 76,
- Vidmar Franc, Stirpnik 60, p. Selca nad Škofjo Loko.

Dvojno zavarovalno vsoto je »KARITAS« izplačala ob smrti Oevirka Franca, Polzela, Breg 19, ki je po nesreči utonil v strugi Savinje, in ob smrti Pečnika Martina, Ljubljana, Poljanska cesta 19, ki ga je vlak povozil.

»KARITAS«

Slamoreznice
v vseh izvedbah in s popolnim jamstvom

IZDELUJEMO :

- mlatilnice
- reporeznice
- sadne mline
- stiskalnice
- gnojilnice
- šrpalke
- razpršilnice
- i. t. d.

POLJEDELSKI STROJI

Varstveni znak.

A. KREMŽAR
Strojno podjetje
Ustanovlj. l. 1909

ŠT. VID NAD LJUBLJANO
Telefon Ljubljana 705, Ček. račun 14.875

Zahtevajte ponudbo ali pa brezplačni obisk našega zastopnika!

»Kaj ti skuham za večerjo, mati?«
Mati se ne gane. Jurko v poltemi poišče nje in shujšano roko, a roka je ledeno mrzla, trda. Nam je stal mladi mlinar ob mrtvi materi.

Drugi dan so pokopali staro Mlinarico in Jurko je ostal sam v mlinu. Tako puščajo mu je bilo pri srcu, kakor še nikoli doslej. Zelel je materi smrti, ker se mu je smilila, a zdaj je videl, da je brez nje mlin še stokrat bolj pust in prazen. Jurko

Inž. Tone Mastnak:

Po trgatvi

Prišel je čas, ko vinogradnik po napornem delu preko celega leta zadovoljen ugiba, koliko bo letos dobrega pridelka. Trta mu je dala toliko, kolikor je on njej dal znoja, škropiva in gnojila, če mu uima in pokvarila računov. Vsak izkušen kmetovalec ve, da je sedaj po trgatvi zopet prišel čas, ko trta vprije: »Daj mi gnojja, da te prihodnje leto spet bogato obdarim s sladkim grozdem,« prišel je čas jesenskega gnojenja vinogradov.

Poglejmo nekoliko, kaj moramo pri gnojenju vinogradov vedeti: Dušik služi v prvi vrsti za gradnjo listov in lesnih delov, v drugi vrsti šele za tvorbo grozdov. Dušik mora torej biti osnova pri gnojenju. Brez dobro zgrajenega trsa in listnega sistema ne bo trta nikdar obilno rodila. Prav listje je prvotna tvornica sladkorja, kjer se s pomočjo listnatega zelenila in sončne svetlobe tvori sladkor, ki potem služi tudi pri gradnji grozdov in predvsem pri kopičenju sladkorja v grozdju. Listno zelenilo — klorofil je ta čudežna snov, ki omogoča vsem rastlinam življenje na zemlji. Po barvi listja lahko na trti spoznamo, ali je dovolj dušika ali ne. Lepa temnozeleno barva listja in grozdov nam priča, da je dušika dovolj — dočim slabo zelena barva listja kaže, da je dušika premalo. Enostransko gnojenje z dušikom pa je lahko tudi nepravilno. Tvori se preveč vegetativnih organov — to je listja in poganjkov, grozdov premalo. Rast trsa je prebujna. Zaradi tega je tudi trta bolj nagnjena k boleznim, listje predvsem k peronospori, grozdje pa k gnibli. Potrebno je torej paziti pri gnojenju na to, da ima trta poleg dušika tudi kalija in fosforja dovolj. Zadnja dva bosta pridelek poboljšala, dušik pa ga bo povečal.

Redko bo prišlo do tega, da bo dušika preveč, največkrat ga je premalo. Naša vinorodna tla so večinoma peščena, lapornata, deloma slaboilovnate peskulje. Izrazito mineralna tla, kjer je vedno klic po organski masi, po hlevskem gnoju oz. po kompostu. Humus, ki se tvori iz teh gnojil, je najvažnejši za nas. On regulira vlago v tleh, ki je važen činitelj za delovanje in učinek do-danih umetnih gnojil. V težjih ilovnatih zemljah poveča poroznost, v lahkih pa zadržuje vlago. Ker je hlevskega gnoja oz. komposta vedno premalo, bomo z njim gnojili le vsako tretje ali četrto leto. Potrebno je imeti vedno pripravljene dovoljne množine komposta. Najhitreje ga lahko pripravimo tako, da na odpadke, iz katerih pripravljamo kompost, raztresemo neoljenim apnenim dušikom, in sicer na kubični meter po 5 kilogramov. Tudi hlevski gnoj bo prej dozorel, če ga potrosimo z neoljenim apnenim dušikom. Dočim traja navadno zorenje komposta približno dve leti, dobimo z neoljenim apnenim dušikom kompost, ki je že v pol leta zrel za uporabo. Pomagamo si pa pri poboljšanju naših vinogradov lahko tudi tako, da za časa jesenskega kopanja vinogradov zakopljemo med vrste razne odpadke, kot plevel, listje, pečkove, tropine in potrosimo z neoljenim apnenim dušikom, nakar zagremo z zemljo.

Na ta način bomo opravili za vinograd prvo važno delo pri gnojenju, preskrbeli bomo zemljo s humusom. Zatem pride na vrsto drug važen opravil: dodati zemlji hraniva, ki so ji potrebna, dušik, kalij, fosfor in apno. Z domačim umetnim gnojilom Nitrofoskalom I bomo najlažje ugodili zahtevam trte. Ni se nam bati, da bi gnojili enostransko, saj slednji vsebuje 8% dušika, 6% fosforja in 8% kalija ter 35% apna. Na 1000 trt damo najmanj 100 kg gnojila. Tako pride na trto približno 10 dkg gnojila. To gnojilo podkopljemo že v jeseni v težjih tleh, v lažjih pa spomladi, tako da pride približno 20—30 cm globoko med vrste ali okoli trsa. Ne sme priti v dotiko s trtnim stebлом ali s koreninami. Vrhnje, tako zvane rosne korenine moramo pri kopu porezati. Paziti moramo, da pride gnojilo dovolj globoko, da ne more pospešiti rast trave in plevela.

Kadar spomladi opazimo, da vinograd slabo napreduje, da je rast poganjkov in sploh zelenih delov slaba, dodamo na trs od 30—50 gramov apn. sečnine. S tem bomo pospešili hitro rast in tako pomagali trti v vinogradu hitremu napredku.

Stopnjevano vprašanje. Mož ženi, ki nosi u. netno lasuljo: »Kako le moreš nositi lase, ki jih je prej nosila druga oseba?« — Žena: »In ti, kako le moreš nositi čevlje, ki jih je prej nosilo drugo tele?«

V hišo so prišli grobarji, naložili so Zorana in njegovo hčer.

Kakor pijan se je opotekel Jurko skozi vrata.

Srebrna mesečina je oblivala zemljo. Nihče ni mogel pomisliti, koliko nepopisnega gorja so obsevali lunini žarki, ki so tako prijazno lili na zemljo, kakor bi povsod videli samo veselje. Prilezla je mesečina do Save in oblivala z blede svetlobo stari mlin, ki je ves otožen in molčeč prihuljeno čepel pod ostrorobimi pečinami. Nekaj časa je gledala v mlin in plesala po hrblu mlinarja Jurkota, toda ta se ni zmenil.

Mladi mlinar je sedel na stopnicah pod pajkelnom in popolna tema ga je obdajala. Nizko je bil sklonjen in iz črnih oči so mu kapale solze, padale so na tla in prah jih je pil. Ko so pokopavali Minco, ni mogel jokati. Nem je stal ob jami in si v bolesti grizel ustnice.

Jurko ni mogel popolnoma razumeti nesreče, ki ga je zadela. Kakor bi se mu nebo podrlo nad glavo, tako mu je bilo. Udarec za udarcem je padal na njegovo glavo, a zadnji je bil najhujši. Nikdar ga še ni bolečina prevzela tako do dna kakor sedaj. Zadnjo iskrico nade, ki mu je še živela v dnu srca, je z brezobzirno roko pregnala in mu pustila samo žalost in obup. Ko ga je že vse zapustilo, je še vedno upal, da bo živel srečno ob Minci. A zgodilo se je drugače.

»Čemu naj še živim?« se je vprašal Jurko, lepi, mladi mlinar, v cvetu let. Iskal je odgovora, a ni ga mogel najti. Bodočnost je stala pred njim črna in tako mrzla, da ga je zazebljo. Od nekdaj iz teme je tedaj prišlo nekaj čudnega: nova misel ga je obšla in Jurko jo je z veseljem pozdravil.

»Enkrat sem se rodil, enkrat umrjem.«

Jurko je vstal in stopil v hišo. Mesečina je svetila na posteljo, kjer je počivala mati. Kakor bi jo videl živo pred seboj, se mu je zdelo in dolgo se je poslavljaj od materinega duha. Potem pa se je obrnil in hitro zapustil mlin.

Zunaj je bilo svetlo kakor podnevi. Po bregu, med skalovjem je zlezal na pot, ki je peljala iz Struževa v mlin.

Jurkotu nenadoma zastane noga, kolena mu kleenejo, malo je manjkalo, da se ni zgrudil na tla. Glej, na skali leži Oton z razbito glavo, prav kakor tisto usodno noč. Cez nekaj časa pa začne mrtvi Oton odpirati kalne oči, tako so meglene, da se ne razločijo zenice, in jih upre naravnost v Jurkota.

»Morilec, poglej si roke!«

Jurko pogleda roki in vidi, da sta čisto rdeči, kakor bi jih okopal v krvi.

Tedaj je nekaj zašumelo v vejevju, po smreki doli je zdrsnila temna postava, na skali je stal hudič.

»He, he!« se je zlobno smehljaj, »radoveden sem, kako se ti že kaj godi. Mati ti je umrla, kajne? In nevestico so včeraj zagrebli gori v gmajni, ali ne?«

»Ne muči me!« je s sklenjenimi rokami zaprosil mlinar.

»O, saj ti nič nočem. Le rad te imam, ker si se tako poceni pustil ukaniti za dušo.«

»Ne dobiš je, saj Minca tam moli zame.«

»Ho, ho, za takega grešnika bo ona molila! S Kajnom stojiš v eni vrsti, morilec.«

»Ali ni zame rešitve?«

Hudič je potegnil izza pasu vrv.

»Vidiš, tale ti bo še pomagala, drugega zdravila pa zate ni. Oton se je zarotil, da te bo do smrti preganjal.«

»Nak, obešal se pa ne bom,« se je odločil mlinar.

Hudič se mu je približal in se sklonil k njemu.

»Žakaj bi se ne obesil? Mar misliš, da boš s pokoro izpral kri s svojih rok? Nikdar!«

»In vendar se ne bom obesil,« je trmoglavil Jurko.

»Kakor hočeš, kakor hočeš, saj si itak moj.«

»Oo!« je bolešno zastokal preganjani mlinar. Oton in hudič sta se nekam odmaknila, izza vejevja pa se je začul zloben hudičev grohot in besede:

»Vendar sem te ogoljufal za dušo, mladi mlinar!«

Glas je utihnil, Jurko je stal sam ob skali in si z rokama stiskal vročo glavo.

»To me mori!« je zastokal in bežal z nesrečnega mesta.

Tako lepo je svetila luna, ko je Jurko prišel do mlina, da je obstal in strme občudoval lepoto. Zdelo se mu je, da nikoli še ni bilo v Grabnu

tako lepo, kakor to jasno mesečno noč. Voda je padala čez stoječe kolo, razpršila se je v milijone drobnih biserov in hitela po bregu navzdol. In Sava se je bleščala, kakor bi se po strugi pretakalo samo čisto srebro. Kakor podoba iz sanj ali kakor delček kraljestva iz pravljice, ki ga je mogočen čarovnik začaral v tisočletno spanje, je ležala lepa slika pred Jurkotom. In on bi se ni niti čudil, če bi nenadoma sredi Save zaplesal roj lahkokrilih vil kolo in bi se v nočni molk oglašala njihova omamno sladka pesem.

Jurko je gledal vso to čarobno sliko, ki se je odbijala v zrcalu vode, s tako ljubeznijo, kakor še nikoli doslej. Vse ga je vabilo v svojo prelestno lepoto in mu klicalo, naj ostane. Vsaka bilka in slednji kamenček ga je vabil: »Ostani pri nas!« Temne pečine so mu šepetale: »Ne poslavljaj se od nas! Me ti hočemo biti brat, mati in nevesta!« Glej, kako ga vabi mlin, s stoterimi rokami ga priklepa nase. In Jurko brezmejno okleva.

Toda nenadoma mu vstanejo v spominu strašni, brezupni večeri v temnem mlinu, bolečina mu porine v občutljivo srce sto nožev hkrati. Kaj mu je svet, kaj lepota brez — nje.

Siloma se izirga lepoti, ki ga hoče prikleniti nase, obdržati ga v zapuščenem mlinu. Pes Čuvaj žalostno tuli ob hlevu, Jurko stopi k njemu in ga odveže.

»Komur je bilo življenje težko, temu bo zemlja lahka.«

Jurko zleze na ostrorobo pečino, tik pod njo je tolmun najbolj globok in skrivnosten. Še enkrat je mladi mlinar objel vso sliko, ki je bila tako prelestna. Nato ga je objel spanec. Prikradle so se mu v spanju sanje. V čarobni pokrajini je stala Minca. Lesk njene obleke je jemal vid. Njena lica so bila ožarjena s prečudno svetlobo. Z roko je vabila spečega mlinarja k sebi. Jurko je v spanju planil pokonci, da bi pohitel za svojo Minco. A zmanjkalo mu je tal in zdrknul je v teman tolmun. Grozni vrtnec ga je v trenutku použil in mu s svojim skrivnostnim mrmranjem pel žalno melodijo.

Od tistih dob je preteklo nekaj stoletij. Še danes stoji mlin nad Savo, prav na onih skalah stoji, kakor pred skoraj štirimi stoletji. Voda pada čez kolo in drvi proti Savi, valčki Save si pa šepetajo davno, davno zgodbo o tovarniku Venciju ter o zalem mlinarju in njegovi Minci.

Konec.

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 80 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Prav dobro tudi za mlade prašičke.

Pazite, pravi »Redin« se dobi samo z zgornjo sliko.

Prodaja drogerija **KANC**, Ljubljana, Židovska ulica 2.

Na deželi pa zahtevajte »REDIN« pri Vašem trgovcu.

Nepredvidna opomba. Dijak piše stricu in prsi seveda za denar. Na koncu pisma pa zapiše: »Oprostite, da vam pišem pismo brez znamke. V trenutku, ko sem spustil pismo v poštni nabiralnik, sem se šele spomnil, da sem pozabil nalepiti znamko.«

Mali in veliki tatovi. Orožniki peljejo ukle-njenega fanta. Mimo pride profesor in ga vpraša: »Kaj si pa hudega naredil?« — Fant: »Ukradel sem star lonec.« — Profesor: »Čemu pa ukradeš tako malenkost? Če bi kradel na veliko, bi lahko ti druge vodil v zapor.«

Zdravnikova dogodivščina. Mlad zdravnik sedi ob postelji bolne gospodične, ki mu na dolgo in široko toži o svojih bolečinah in težavah. Zdravnik: »Gospodična, vedeti morate, da vaše težave niso prav za prav nikakršna bolezen, temveč zgolj živčnost. Omožite se in ozdraveli boste.« — Gospodična: »Ali res? Kaj pravite, gospod doktor, če bi vzela kar vas?« — Zdravnik: »To pa ni mogoče. Mi zdravnik namreč zdravila sicer predpisujemo, a jemljemo jih ne.«

Zanimivosti

Radij je najdragocenejša snov na svetu. Ni dragocen le po svoji trgovski ceni, temveč prav tako tudi zaradi svojega ogromnega pomena v zdravilstvu. Z radijem je namreč edino mogoče ozdraviti gotova rakasta obolenja in še nekatere druge bolezni. Dandanes letno pridobijo iz raznih rud komaj 30 gramov radija. Na vsem svetu se nahaja doslej komaj okoli 500 gramov radija. En gram radija stane nekako 5 milijonov din. Zato je razumljivo, da so v Londonu v ožigled vojni nevarnosti določili posebno komisijo, ki bi določila, kam naj se spriče možnih letalskih napadov spravi radijski zaklad angl. prestolnice, ki je vreden okrog 80 milijonov din. Spravili so ga po večmesečnem razpravljanju v shrambo, ki se nahaja 16 m pod temelji neke londonske bolnišnice.

Maginotova črta. Tako imenujemo niz ogromnih utrdb na francosko-nemški meji. Ime imajo po Andreju Maginotu, francoskem politiku, ki je bil v drugi Poincarejevi vladi v letih 1922—1924 vojni minister. Vrednost močnih utrdb je Maginot spoznal v svetovni vojni, ko je bil kot narednik francoske vojske pri Verdunu tako ranjen, da je mogel odtelet hoditi le po bergljah. Kot narodni poslanec je po vojni vso svojo veljavo porabil za to, da Francija zgradi mogočne utrdbe nasproti Nemčiji. Toda šele leta 1929 je parlament dovolil potrebna denarna sredstva. Prej so vsi smatrali Maginotovo zamisel za bedasto. Danes sleherni Francoz z globokim spoštovanjem izgovarja ime verdunskega narednika Maginota, ki je tako učinkovito zavaroval francosko mejo. Saj so vojaški strokovnjaki mnenja, da je Maginotova črta nezavzetna. Maginot je umrl sredi svojega rodoljubnega dela 7. januarja 1932. Trije francoski maršali iz svetovne vojne so ga spremljali na zadnji poti.

Top imenujemo navadno kanon, kakor se ta nestvor imenuje skoraj po vsem svetu. Od kod to ime? Učenjaki so dognali, da se je »kanon« pojavil v 16. stol., ko so bili Italijani v vojnih zadevah vodilni. Takrat so top enostavno imenovali cev. Cev se pa glasi v italijanščini »cannoc«. Kadar pa hoče Italijan neko stvar označiti za veliko, prida besedi končnico »onec«. Tako je nastala beseda cannone, ki jo danes poznajo menda vsi jeziki sveta.

S kakšnimi ladjami je potoval Kristof Kolumb v Ameriko? Kakor znano, je Kristof Kolumb prišel prvokrat v Ameriko s tremi ladjami. Če pomislimo na današnje pomorske orjake, se moramo čuditi, kako je mogel s temi »čolnički« napraviti tako dolgo pot. Njegova ladja »Santa Maria« je bila dolga komaj 22 m, široka pa 6,7 m ter je imela posadko 90 mož. Najmanjša njegova ladja »Nina« je merila v dolžino 17,3 m, v širino pa 5,6 m ter je imela posadko 40 mož. Srednja ladja »Pinta« je bila po velikosti nekako v sredi med omenjenima dvema ter je imela 60 mož posadke.

Zgodovina brade. Da, tudi o bradah je mogoče pisati zgodovino. Pri starih Grkih in Rimljanih na pr. je bila brada zelo v časteh in znak dostojanstva, moči in učenosti. Grške in rimske bogove si je mogoče predstavljati le bradate. Temistokel in Periklej sta nosila lepo naviti bradi. Šele macedonski kralji so nastopali obriti. V Rimu so se celo kasneje začeli briti. Scipij Afričan je bil prvi rimski plemič, ki se je sleherni dan bril. Njega so kmalu posnemali tudi drugi. Cezar in Avgust sta bila brez brade. Prekucijo je napravil v tej modi cesar Hadrijan, ki si je pustil rasti mogočno brado, a le zato, da bi zakril lepo število bradavic na svojem obrazu. Dvorjani so se seveda takoj vrgli po najvišjem vzgledu. Stari Germani so bili sami bradači. Da so bili taki tudi Langobardi, pove že njihovo ime (langer Bart = dolga brada). Tudi papeži so nosili brado. Šele Leon III., ki je kronal Karla Velikega, se je bril, kar je postalo nato med duhovščino običajno. Vendar je znano, da sta kasnejša papeža Pavel II. in Julij II. nosila brado. In tako dalje. Tudi dandanes srečavamo bradače. Če bi vprašali, zakaj se ne brijejo, bi redko slišali, da hočejo s tem postati lepši. Navadno je vzrok zgled kakega predpostavljene ali pa težnja, da z njo zakrijejo kak nedostatek na obrazu. Mnogi tudi nosijo brado, da dajo svoji postavi tisti poudarek, ki ga Stvarnik sicer njih postavi ni dal.

500 let so se prepirali prebivalci italijanskih mest Ravene in Florence zaradi Dantejevega rojstnega kraja. Vsako teh mest je skušalo dokazati, da je bil ta največji pesnik vseh časov rojen v njem. V Raveni se nahaja namreč Dantejev grob, v Florenci pa mnogi njegovi rokopisi. Sedaj je

italijanska vlada uradno odredila, da pripada čast Dantejevega rojstnega mesta Raveni.

Koliko stane oboroževanje? Kancler Hitler je v nekem svojem govoru povedal, da je Nemčija izdala za svojo oborožitev v teku zadnjih 6 let nič manj kot 90 milijard RM, kar znese v našem denarju 1260 milijard dinarjev. Vsako leto je tedaj Nemčijo oboroževanje stalo povprečno 210 milijard din ali skoraj 18 državnih proračunov Jugoslavije. V istem času je izdala Anglija za oboroževanje le 549 milijard din, Francija celo le 353 milijard din, a Poljska zgolj 69 milijard dinarjev. Skupno so tedaj potrošile za oboroževanje tri države, ki se borijo proti Nemčiji, le 917 milijard din, ali za 289 milijard manj kot Nemčija. Seveda nam niso znane ogromne vsote, ki sta jih Anglija in Francija vtaknili v oboroževanje zadnje tedne, ko se je vojna že začela.

Določbe o obsegu in oboroževanju vojnih ladij je postavila konferenca v Washingtonu 6. februarja 1922. Dotlej so namreč države med seboj tekmoval, katera bo gradila večje in silneje oborožene vojne ladje. Omenjena konferenca je določila, da smejo imeti vojne ladje topove s kalibrom največ 406 mm, njih tonaža pa sme znašati največ 35.000 ton. Kakšen učinek more napraviti strel iz topa kalibra 406 mm, si lahko mislimo, ako vemo, da tehta en izstreljek 900 do 1000 kg, torej okrog ene tone. Vendar imajo doslej le Zedinjene države Severne Amerike, Japonska in Anglija ladje s takimi topovi. Anglija ima dve bojni ladji — »Nelson« in »Rodnay« — ki imata topove kalibra 406 mm. In sicer jih je na vsaki ladji devet. Salva iz teh topov lahko vrže na sovražni cilj naenkrat okoli devet ton jekla in razstreliva. Ta ogromna količina prileti iz cevi z začetno brzino 800 m v sekundi. — Japonska ima prav tako dve ladji — »Nagato« in »Muta« — ki imata po 8 topov kalibra 406 mm. — Zed. države so doslej zgradile tri ladje — »West Virginia«, »Kolodero« in »Maryland« — katerih vsaka ima po 8 topov tega največjega kalibra. — Vse te tri države pa medtem gradijo številne nove ladje, ki bodo verjetno tudi oborožene s topovi-orjaki. Granata iz takega topa prebije 30 cm debelo jekleno ploščo na razdalji 17 km. Na razdalji 7 km pa prebije tudi oklep iz jekla, ki je debel 40 cm. Ker imajo vojne ladje navadno dosti tanjši jekleni oklep in ker granate teh velikih topov eksplozirajo šele potem, ko se pri naletu zarijejo v cilj, lahko en sam strel iz topa kalibra 406 mm onesposobi vojno ladjo za nadaljnji boj. — Seveda pa imajo vojne ladje poleg teh največjih topov tudi topove manjših kalibrov za borbo z manjšimi cilji in zlasti za borbo proti sovražnim aeroplanom.

Svetovna razstava v New Yorku, ki se je vršila pod naslovom »Svet od jutri«, je končana. Kakor menda vse take razstave, se je tudi ta končala z zgubo. Seveda je treba to zgubo gledati skozi posebne očale. Stroški za razstavo so bili kajpak ogromni, a pravi dobiček se pokaže šele po razstavi. In tistega dobička ni mogoče ujeti v številke. Take razstave privabijo milijone tujevc, ki potrošijo stoline milijonov za vožnjo, prenočevanje, prehrano in za nakup raznih predmetov. Newyorško razstavo je obiskalo okrog 25 milijonov ljudi. Pariška svetovna razstava leta 1937 je zabeležila 31 milijonov obiskovalcev. A praktični Američani nočejo zaostati. Zato bodo spomladi, če jih ne bo motila vojna vihra, vrata svoje razstave še enkrat odprli. Medtem se pa že vršijo velikanske priprave za naslednjo svetovno razstavo, ki bo leta 1941 v Rimu.

Francija ščiti družino. Francoska vlada je uzakonila poseben »družinski zakonik«, ki stopi v veljavo 1. januarja 1940. Ta zakonik bo pravično urejal družinske doklade v razmerju s številom otrok. Tako bo na pr. dobival druž. oče s šestimi otroki 1500 frankov mesečnih doklad. Zmanjšane so tudi prenosne takse za družine z večjim številom otrok. Posebne ugodnosti nudi zakonik kmečkim družinam z namenom, da jih obvaruje pred mikri in skušnjavami mest. Mladi zakonski pari, ki se bodo obvezali, da bodo ostali 10 let na deželi, bodo dobili posojilo od 5 do 20 tisoč frankov. Tega posojila jim ne bo treba vračati, če bosta zakonca imela dovolj otrok. Vsak otrok namreč, ko pride na svet, oprosti starše dela najeteja posojila. Kje bo Francija dobila sredstva za vse to? Naložila je posebno nadomestno družinsko pristojbino vsem družinam brez otrok, ločencem in vdovcem brez otrok in pa seveda vsem samcem. V namene družinskega zakonika bodo povišali trošarine na alkoholne pijače. Ta tako iz narodnega kot iz moralnega in socialnega vidika opr-

Gospodarske zanimivosti

Koliko davkov plačajo Nemci? Nemški državni tajnik za finance, Reinhardt, je v neki svoji izjavi v začetku sedanje vojne izjavil, da je v Nemčiji narasel dohodek iz državnih davkov od 95,2 milijard din v proračunskem letu 1932-1933 na 247,8 milijard din v letu 1938-1939. V proračunskem letu 1939, ki se zaključil z 31. marcem 1940, pa pričakujejo, da bodo davki vrgli Nemčiji celo 336 milijard din. Tako upajo z davki, ki so jih letos uvedli, kriti povečane izdatke za vojsko.

Starega železa je v letu 1938 naša država uvozila 35.284 metrskih stotov ter je zanj plačala 34.500.000 din. To železo smo uvozili iz Francije, Švice, Grčije, Egipta in francoskega Maroka. Naše železarne in jeklarne uporabljajo znatne količine starega železa, ki ga predelujejo v jeklo. Zaradi vojne bo uvoz starega železa padel, morda celo popolnoma prenehal, s čimer bi lahko nastale velike težave v kovinski industriji. Prav pred kratkim smo čitali vest iz Švice, kjer prebivalstvo z veliko požrtvovalnostjo zbira staro železo. Tudi našim čitateljem priporočamo, da posvetijo temu vprašanju svojo skrb. Cena staremu železu raste. Poleg domoljubnega dela lahko tukaj računa vsakdo, ki staro železje zbira in prodaja, tudi na primeren zaslužek.

Sklepni račun za l. 1938/39 za finančno poravnje naše države izkazuje 19.071.839,59 din primanjkljaja, ki je pa krit s prebitkom obratnega kapitala iz prejšnjega preračunskega leta v znesku 83.898.302,4 din. Tako izkazuje obračun še vedno aktivni saldo obratnega kapitala v znesku 64.826.462,82 din. Državni izdatki po proračunu so znašali 95,08% vseh odobrenih kreditov, t. j. za 617.516.680,65 din manj, kot je bilo preračunano. Dohodki so pa vrgli večji znesek za 206.844.146,90 dinarjev, kar pove, da je država dobila 101,7% preračunskih dohodkov. — Državni preračun je v letu 1938-1939 predvideval 12 milijard 180 milijonov din, odnosno skupno z naknadno odobrenimi krediti 12 milijard 481.545.980 din.

Izseljenski prihranki v propadlih bankah. Da bi našim izseljencem rešil njih težko prisluženi denar ter bi v njih dvignil ugled in kredit naše države, je ministrski svet izdal uredbo o izplačilu izseljenskih hranilnih vlog pri onih bankah, ki so prišle v konkurz v času od 1. junija 1925 do 30. februarja 1931. Izplačila se bodo izvršila v breme države ter so za to potrebna sredstva že v celoti zagotovljena.

Podjetje Baťa v Borovem je letos izvozilo iz naše države že 200.000 parov čevljev v druge balkanske države, dalje v levantske države in v Ameriko.

Izvoz naših vin. V oktobru t. l. smo izvozili v Nemčijo 472.273 litrov naših vin, vse skoraj le iz mariborskega okrožja. Skupno je naša država letos do 31. oktobra izvozila 1.334.175 litrov vina v Nemčijo, 20.422 litrov v češki protektorat, 4922 litrov na Poljsko in 891 litrov v Holandijo.

Nastanjanje vojske. Izšla je uredba o izpremembah in dopolnitvah zakona o nastanjanju vojske in mornarice iz leta 1933. Po tej uredbi imajo zasebniki v mirnem ali pripravnem stanju pravico do odškodnine za nastanitev vojaštva. Odškodnina se določa po neposrednem sporazumu. Če pa do sporazuma ne pride, odloča o odškodnini komisija, ki ji predseduje zastopnik upravne oblasti in katere člana sta zastopnik zahtevajoče stranke in zastopnik vojaške oblasti.

Prijave in odjave gospodarskih obratov. Po podatkih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo se je v Sloveniji v času od 1. julija do 30. septembra 1939 prijavilo in odjavilo: v industriji 2 prijavi in 3 odjave; v trgovini 179 prijavi in 139 odjav. Največ prijavi trgovskih obratov odpade na Ljubljano in Kranj, dočim je število obratov v kamniškem in kočevskem okraju ter v Slovenski krajini padlo. V obrti je bilo 258 prijavi in 143 odjav, tako da je število obrtnikov naraslo za 115. Gostinski obrati izkazujejo 89 prijavi in 61 odjav. Število restavracij je padlo za 11, naraslo pa je število krčm.

Vozne ugodnosti za vojake na orožnih vajah. Prometno ministrtvo je objavilo, da imajo vojniki, ki so na orožnih vajah, pri neslužbenih potovanjih pravico do 75% popusta rednih vozniških cen na železnici in ladjah v državni eksploataciji, če potujejo v vojaški obleki in imajo predpisano objavo svojega poveljstva.

Dohodki državnih železnic. V prvih 6 mesecih letošnjega leta so znašali celokupni dohodki naših drž. žel. 1 milijardo 8,263.000 din ter so bili za 111.008.368 din večji, kot jih je predvideval državni preračun. Po mnenju strokovnjakov prinašajo samo železnice v Sloveniji letno 500 milijonov din, od katerih jih pa Slovenija najmanj 200 milijonov zaradi centralizma ne vidi več. S temi manjkajočimi milijoni bi mogla Slovenija v nekaj letih podvojiti svojo železniško mrežo in nastaviti na svojem področju še na tisoče železničarjev.

Slivovih koščic doslej nismo kaj prida cenili. Odkar se je pa svet začel oboroževati, so tudi te dobile ceno. Iz njih namreč izdelujejo oglje, ki je potrebno za polnjenje cedil pri plinskih maskah. Pri nas kupuje od 5. nov. dalje slivove koščice Uprava drž. zavoda v Obiličevem pri Kruševcu. Nakup se vrši v glavnem od kmetov, ne pa od prekupčevalcev. Cena je od 50 par do 1.40 din za kilogram, kakršna je pač kakovost. Koščice morajo biti letošnjega pridelka, svetlorumene barve, primerno očiščene in ne smejo vsebovati nad 15 odstotkov vlage. Koščice prevzema posebna komisija v Obiličevem.

Iz Nemčije bomo uvozili v času od 1. oktobra 1939 do 30. septembra 1940 v smislu zadnjega trgovinskega dogovora med drugim sledeče: 550 ton sladkorne pese, 1000 ton umetne volne, 1000 ton destilirane tera, 12.000 ton soli, 1000 ton umetne svile in sukanca, 3000 ton šamotne opeke za visoke peči, 6000 ton kalijeve surove soli, 2000 ton raznih surovin za kemične proizvode, 1000 ton kemičnih polizdelkov, 15.000 ton celuloze, 8000 ton surovega železa, 2200 ton železnih polizdelkov, 5500 ton železa v palicah, 8000 ton železne pločevine, 1500 ton železne žice, 700 ton železniškega gradbenega materiala, 2000 ton jeklenih cevi, 1500 ton raznih pogonskih snovi in mazilnih olj, 10.000 ton rotacijskega papirja, 5000 ton papirnih vrečic, 3000 ton izdelkov iz porcelana in keramike, 12.000 ton raznih železnih izdelkov, 3000 ton strojev za tekstilno, usnjarsko in industrijo usnjarskih izdelkov, 3500 ton poljedelskih strojev, 10.000 ton strojev za industrijo hranil in živil, 8000 ton motornih vozil, 5000 ton elektrotehničnih izdelkov, 220.000 črnega premoga (od tega 40.000 ton za plinarne) in 380.000 ton koksa. Poleg tega bomo uvozili še manjše količine drugih izdelkov, ki jih v naši državi ne izdelujemo. Vprašanje je seveda, če bo vojna Nemčiji omogočila dobavo vsega tega blaga.

Ilustracije in klisjeji

dajo reklami šele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah upražjite le offsettisk, ki je danes najcenejši!

Kamenotisk e Knjigotisk
Bakrotisk e Klisarna
Litografija e Offsettisk

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA
KOPITARJEVA UL. 6**

Otroška pamet. Visokošolec pravi pri kosilu svoji setrici: »Cilka, tako velika si že, pa še zdaj ne znaš jesti!« — Cilka: »Kar pusti me s svojimi pridigami! Mama so mi včeraj rekli, da si se ti tudi šele na vseučilišču naučil piti.«

Olika. Prvi: »Ali ste že brali?« — Drugi: »Še ne!« — Prvi: »Upam, da me povabite na trgatve?« — Drugi: »Zal ne morem. Ne spodobilo bi se.« — Prvi: »Kako to?« — Drugi: »Zato, ker vas nisem povabil, ko smo okopavali in obrezovali.«

vičen zakonik je seveda naletel na hud odpor vseh tistih, ki bodo morali nuditi državi sredstva za izvajanje zakona. Vendar Daladierova vlada ne kaže prav nobene volje, da bi tem nasprotnikom kaj popustila.

Samo 268 mirnih let je imelo človeštvo v 3521 letih, torej nekaj manj kot 8%. Tako je dognal angleški zgodovinar Robert H. Cushing. V ostalih 3253 letih je divjala vojna zdaj na tem, zdaj na

onem koncu zemeljske oble. Iz teh podatkov bi lahko sklepali, da je mir na svetu prav za prav izjema, neke vrste odmor v neprestanem vojskovanju. Profesor vseučilišča v Bostonu, Thomas P. Murray, je preiskoval drugo zanimivost vojnih pojmov. Dognal je, da je 78% vseh vojn izbruhnilo v tretjem in četrtem četrtletju, 14% med aprilom in julijem, med januarjem in marcem pa celo le 8%.

Naša kri v tujini

Pueblo, Colo. Starosta slovenskih duhovnikov v Severni Ameriki župnik p. Ciril Zupan, doma iz Srakovelj pri Predosljah na Gorenjskem, se je poslovil od svojih župljanov in odšel v pokoj. V Pueblo je ustanovil slovensko župnijo »Marija Pomagaj« in šolo. V župniji je deloval 48 let in vzgojil skoro tri generacije. Farani so ga zelo spoštovali in ljubili, saj je posvetil vse svoje sile v blagor verskemu in narodnemu napredku Slovencev. Ob slovesu so mu župljani priredili v šolski dvorani banket, katerega so se udeležili v lepem številu naši rojaki. Župnik Ciril Zupan je leta 1936 obiskal svojo rodno zemljo in ob odhodu v tujino je dejal: »Zdaj, ko sem videl domačo zemljo, se nasrkal njene lepote in občudoval njen napredek, rad umrjem med svojimi ljubljanimi brati in sestrami v daljni Ameriki.« Mi v domovini smo mu hvaležni za ves njegov trud in žrtve, ki jih je polagal v slovensko župnijo in pripomogel, da je v tujini tudi Slovenija postala poznana in upoštevana. Želimo mu prijeten oddih in še dolgo življenje, potem pa bogato plačilo pri Bogu.

Waukegan, Ill. Odkar deluje v slovenski župniji Matere božje župnik M. Hiti, imamo skoraj vsako nedeljo lepe slovenske prireditve, ki se jih udeležuje vsa župnija. Zadnje čase smo imeli tri koncerte, kjer smo poslušali lepe slovenske pesmi. Imamo svojo godbo in dramski klub. V oktobru nam je priredil dramski klub zanimivo igrano »Raztreseni ženinec. Solska dvorana, ki ni majhna, je bila nabito polna. Kljub temu, da živimo daleč od rodne zemlje, se nam ob teh prireditvah zdi, da smo v Sloveniji.

South Chicago, Ill. V oktobru smo imeli priliko videti Slovenijo v slikah, ki nam jo je kazal znani publicist in radio-poročevalec J. Polander. Videli smo v naravnih barvah Ljubljano, vso divno Gorenjsko in posnetke iz življenja na deželi. Po tej prireditvi so nastopili tudi naši pevci. Ob naši lepi pesmi so nam solze zalile oči. Še in še bi bili poslušali, saj človek ob tem vsaj nekoliko pozabi, da živi v mrzli tujini.

Indianapolis, Ind. Naši rojaki pevci iz Clevelanda, Ohio, so nam priredili zanimivo spevoigro »Kovačev študent«, katere se je udeležilo zelo veliko naših rojakov in tudi več uglednih osebnosti iz ameriškega javnega življenja. Amerikanci niso mogli prehvaliti lepote naše pesmi.

Chicago, Ill. Naša naselbina je ponosna, da ima v svoji sredi Slovence, ki se pridno pripravljajo za opernega pevca. Je to mladi in nadarjeni tenorist Tomaž Cukale, ki nam je v zadnjem času že često zapel nekaj biserov slovenskih pesmi. Janez Zvezič, ki ga je poslušal, takole piše o njem: »Človek naravnost uživa, ko ga posluša, in kako ponosen je, ko ve, da je to glas mladega in nadebudnega fanta iz naših vrst! Kadarkoli ga poslušam, se predam z vsem srcem sreči, ki jo uživam na vso moč z željo, da bi bilo tisto uživanje brez konca in kraja.«

Cleveland, Ohio. V našem največjem slovenskem mestu v Severni Ameriki se je začela nova gledališka sezona. Naši vrli fantje in dekleta so jo otvorili na svetovidskem odru z lepo komedijo »Beneški trojčki«. Vse delo vodi kaplan Matija Jager, ki je zastavil vse svoje sile, da bi nam nudil skozi vso zimo koristno in zanimivo duhovno hrano. G. kaplanu Matiji Jagru moramo biti hvaležni, da utira pot slovenski besedi in pesmi v najširše plasti župnije sv. Vida.

Združeni mladinski pevski zbori so nam priredili v »Slovenskem narodnem domu« pod vodstvom g. Alojzija Šemeta zanimiv pevski koncert. Več sto naših mladih pevcev in pevk nam je krasno zapelo same slovenske narodne pesmi, ki so jih peli naši dedje in babice. Velika dvorana je bila nabito polna odličnih osebnosti iz slovenskega in ameriškega javnega življenja.

Lemont, Ill. S. M. Kordula Germek, ki je delovala med našimi izseljenci kot učiteljica, je umrla. Njenega pogreba se je udeležilo veliko število naših rojakov, med katerimi je bila zelo priljubljena. Naj ji bo lahka ameriška zemlja!

Urednik »Ave Marie«, p. Bernard Am. brožič, ki se je nekaj mesecev mudil v domovini, se je vrnil v Lemont, od koder bo odšel kot izseljenski duhovnik med naše rojake v Kanado. Agilnemu borcu za pravice naših izseljencev želimo odličnih uspehov na verskem in narodnem poprišču.

Znani radi-pridigar p. Coughlin piše v tedenski reviji »Social Justice« o pomenu velikega mednarodnega kongresa Kristusa Kralja, ki se je letos vršil v Ljubljani.

West Allis, Wis. Naša mlada rojakinja Marija Novak bo v kratkem dovršila svoje študije dietetike v kolegiju sv. Terezije v Winona, Minn. Ko dovrši študije, bo dobila mesto v slovitih Mayo-kliniki v Rochester, Minn.

Chicago, Ill. Največja slovenska organizacija v Sev. Ameriki »Slovenska ženska zveza« ima zdaj 96 podružnic, 10.101 članico in 90 tisoč \$17.91 dolarjev premoženja.

Naši izseljenci so na zelo slovesen način proslavili šesto obletnico jugoslovenske radio-ura. Te prireditve se je udeležilo lepo število odličnih osebnosti, katerim na čelu je bil čikaški župan Hon. E. Kelly.

Waukegan, Ill. Slovensko društvo »Marija Pomagaj« je na pristrčen način praznovalo 85-letnico obstoja. Društvo ima zdaj 250 članov in 4000 dolarjev premoženja. Na tej proslavi je govoril tudi župan mesta North Chicago J. P. Dromey.

Joliet, Ill. Kranjska slovenska katoliška jednota ima zdaj 251 podružnic, 25.714 članov in 4.189.541 dolarjev premoženja.

Conception, Chile. Letos v januarju so imeli močan potres, ki je zahteval več tisoč človeških žrtev; v oktobru pa je te kraje presenetil ponoven potres. Med drugimi je našlo smrt pet naših rojakov. R. I. P.

Poroča: Jože Premrov, Ljubljana.

Javna zahvala

Podpisana Jože in Marija Lokar se prav lepo in javno zahvaljujemo Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za hitro, pošteno in točno izplačilo požarne zavarovalnine ob priliki požara najine hiše in gospodarskega poslopja. To edino slovensko zavarovalnico vsakomur priporočava. Slovenski gospodarji! Zavarujte svoja poslopja le pri Vzajemni!

Volavije, 8. septembra 1939.

Lokar Jože in Marija, l. r.

Med otroki. Janezek: »Naša mamica znajo igrati harmoniko, vaša pa ne!« — Tonček: »Naša pa lahko vzamejo vse zobe iz ust, vaša pa ne!«

Čas hiti. Žena: »Dragec, ali kaj misliš na moj jutrišnji rojstni dan?« — Mož: »Jutrišnji? Saj je komaj štiri mesece od tega, kar si imela rojstni dan in sem ti kupil novo obleko!« — Žena: »Čas pač tako hiti.«

V tramvaju. Gospa Papihova sedi v tramvaju s sinčkom Rudijem. Rudi je star že 11 let, a mama je plačala le malo vozovnico, ki velja za otroke do 10 let. Rudi je poreden. Mama: »Če ne boš miren, dobiš vpricho vseh ljudi klofuto!« — Rudi: »Če dobim klofuto, povem takoj sprevedniku, kolik sem star.«